

Urbani razvoj grada Rovinja

Filipić, Kevin

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:952973>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-31**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

KEVIN FILIPIĆ

URBANI RAZVOJ GRADA ROVINJA

Diplomski rad

Pula, 2019.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

KEVIN FILIPIĆ

URBANI RAZVOJ GRADA ROVINJA

Diplomski rad

JMBAG: 0303044955, izvanredni student

Studijski smjer: Ekonomija

Predmet: Urbana ekonomika

Znanstveno područje: društvene znanosti

Znanstveno polje: ekonomija

Znanstvena grana: opća ekonomija

Mentor: doc. dr. sc. Lela Tijanić

Pula, rujan 2019.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Kevin Filipić, kandidat za magistra ekonomije, ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, 24. rujan 2019. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Kevin Filipić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom „Urbani razvoj grada Rovinja“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljajući na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 24. rujan 2019. godine

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. URBANI RAZVOJ.....	4
2.1. Definiranje i mjerenje urbanog razvoja.....	4
2.2. Značaj razvoja gradova.....	7
2.2.1. Decentralizacija.....	8
2.2.2. Jedinice lokalne samouprave.....	10
2.2.3. Povezanost gradova u regiji i državi.....	12
2.2.4. Strategija upravljanja urbanim razvojem.....	13
3. URBANI RAZVOJ GRADA ROVINJA.....	15
3.1. Osnovna obilježja.....	15
3.2. Razvijenost društvene i komunalne infrastrukture.....	21
3.2.1. Uloga infrastrukture u povećanju kvalitete života.....	29
3.2.2. Migracije.....	30
3.3. Strategija urbanog razvoja.....	31
3.3.1. Ciljevi i prioriteti strategije urbanog razvoja.....	32
3.3.2. Realizacija strategije urbanog razvoja.....	35
4. PRIMJERI PROJEKATA URBANOG RAZVOJA GRADA ROVINJA.....	40
4.1. Realizirani projekti urbanog razvoja.....	40
4.2. Doprinos ostvarenih projekata razvoju grada.....	42
4.3. Uključivanje stanovništva u unaprjeđenje grada.....	43
4.3.1. Radne akcije za uređenje grada.....	43
4.3.2. Projekt "Smart Rovinj".....	44
4.4. Projekti za daljnji razvoj grada.....	47
5. UTJECAJ TURIZMA NA RAZVOJ GRADA ROVINJA.....	50
5.1. Učinci razvoja turizma u Rovinju	50

5.2. Problematika povećanja broja posjetitelja.....	51
5.2.1. <i>Prenapućenost grada i migracije sezonskih radnika.....</i>	<i>52</i>
5.2.2. <i>Opterećenje infrastrukture</i>	<i>56</i>
5.3. Razvoj urbanog područja sukladno zahtjevima turizma.....	59
6. ZAKLJUČAK.....	62
LITERATURA.....	64
POPIS TABLICA, SLIKA I GRAFIKONA.....	72
SAŽETAK.....	73
SUMMARY.....	74

1. UVOD

Urbanim razvojem smatra se razvoj urbanih područja, uključujući odrednice koje mogu unaprijediti uvjete za život na području istih, a koji rezultira povoljnijim socio-ekonomskim rezultatima. U različitim disciplinama promatra se definiranje, uloga gradova, analiziraju karakteristike urbanog rasta i razvoja, životni uvjeti te zadovoljstvo građana. Također, često se opisuje važnost gradova u poticanju razvoja većih regionalnih jedinica, kao i na nacionalnoj razini. Brojne su odrednice koje mogu utjecati na rast i širenje gradova, ali i ograničiti ostvarivanje održivog razvoja u dužem razdoblju promatranja. Urbani razvoj s vremenom se mijenja pa je nužno detaljno pratiti promjenu odrednica kako bi se održivo upravljalo gradom.

U poticanju urbanog razvoja bitna je suradnja različitih razina upravljanja te odgovarajuće strateško planiranje razvoja urbanih područja. Jedinice lokalne samouprave najbolje poznaju potrebe svoga područja što je prepoznato i na razini države. Razvoj grada obilježavaju međuzavisnosti tako da promjena jedne sastavnice grada utječe na nekoliko drugih te samim time postoje i svojevrsni multiplikativni učinci koji ujedno čine razvoj grada vrlo zahtjevnim i zahtijevaju sustavan pristup analizi. Uz osnovne preduvjete kao što su zapošljavanje, stanovanje, razvoj društvene sredine događa se ponajprije putem unaprjeđivanja odgojno-obrazovnih ustanova te zdravstvenih ustanova, no u ostvarivanju uspješnog razvoja grada ne smije se izostaviti niti razvoj komunalne i ostale infrastrukture, participacija lokalnog stanovništva u upravljanju, sigurnost i ostali aspekti urbanog razvoja.

Cilj rada je analizirati odrednice urbanog razvoja na primjeru Rovinja te detaljnije istražiti odabrane kao što su razvijenost društvene i komunalne infrastrukture koja je bitna za ostvarivanje kvalitete života, prikazati primjere dobre prakse implementacije projekata urbanog razvoja te detaljnije sagledati učinke ubrzanog rasta i razvoja turizma.

Istraživanjem, analiziranjem i interpretiranjem postojeće literature koja obrađuje navedenu tematiku, odnosno korištenjem različitih publikacija kao što su knjige, stručni i znanstveni radovi, izvori sa službenih internetskih stranica, službena glasila, obradom dostupnih statističkih podataka, uključujući i samostalno prikupljanje

podataka potrebnih za ostvarivanje cjelovitog istraživanja, u radu se nastoje prikazati bitna obilježja urbanog razvoja, s naglaskom na primjer Rovinja, koji bilježi značajne pozitivne rezultate, ali se također suočava s izazovima turističkog razvoja.

S ciljem što detaljnijeg i preciznijeg prezentiranja zaključaka, korištene su metode kao što su metoda analize i sinteze, komparacije i deskripcije, dok će se deduktivno-logičkim pristupom objasniti teorijski i empirijski rezultati do kojih se došlo analizirajući istaknutu literaturu na način koji će pridati važnost manjim detaljima u opširnom i cjelovitom prikazu rezultata istraživanja.

Diplomski rad sastoji se od šest međusobno povezanih cjelina koje se nadopunjuju. U uvodnom dijelu definirani su predmet istraživanja, cilj i svrha rada te je opisana struktura.

U drugom poglavlju obrađuju se temeljna obilježja urbanog razvoja, uključujući definiranje i mjerenje te detaljnije značaj gradova. Pri tome će se objasniti važnost decentralizacije, snažnijeg uključivanja jedinica lokalne samouprave, a istaknut će se i uloga jasno postavljenih strategija urbanog razvoja.

Treće poglavlje započet će primjerom urbanog razvoja Rovinja, gdje će se prikazati osnovna obilježja, zatim odabrane odrednice koje su značajne za urbani razvoj, kao što je razvijenost društvene i komunalne infrastrukture. Analizirat će se i strategija razvoja Rovinja, pobliže ciljevi i prioriteti na temelju kojih se usmjeravaju razvojne aktivnosti te u konačnici komentirati pojedini aspekti realizacije strategije.

Četvrto poglavlje obuhvatit će projekte urbanog razvoja, to jest realizirane, ali i planirane projekte kojima se nastoji ostvariti daljnji razvoj Rovinja. U poglavlju se obrađuju osnovna obilježja odabranih projekata, doprinos razvoju Rovinja. Također, istražiti će se načini uključivanja stanovništva u razvoj grada kao što su dobrotvorne i radne akcije, informiranje građana o projektima.

Peto će poglavlje obuhvatiti analizu utjecaja turizma na razvoj Grada Rovinja. Pri tome se prikazuje značaj turizma za navedeno urbano područje, utjecaj na gospodarstvo grada te se opisuju izazovi koje turizam predstavlja, a o kojima se sve češće raspravlja. Detaljnije se analizira i daje osvrt na problematiku povećanja broja posjetitelja te prilagodbu razvoja urbanog područja.

Rad završava zaključnim šestim poglavljem koje obuhvaća osvrt na analizu te sukladno tome pobliže prikazuje glavna zaključna razmatranja o urbanom razvoju Rovinja.

2. URBANI RAZVOJ

2.1. Definiranje i mjerenje urbanog razvoja

Urbani razvoj može se opisati kao proces napretka i odgovarajućeg upravljanja razvojem urbanih područja, kojim se postiže viša razina razvijenosti, standarda kvalitete života stanovnika, a ujedno privlače i omogućuju nova ulaganja od strane države, regije, poduzeća ili samoga grada. Uspješni primjeri urbanog razvoja prepoznaju prilike i mogućnosti razvoja u skladu s potrebama i razvojnim ciljevima urbanog područja te relevantnih nositelja razvoja. Urbani razvoj može se definirati kao skup mjera za planiranje, projektiranje, strukturiranje te unaprjeđivanje stupnja razvijenosti urbanog područja (Pegan, 2007.).

Urbani sustav posjeduje razvojne mogućnosti i obilježja cjeline što znači kako promjena pojedinog elementa utječe na promjene i funkcionalnost cijelog sustava, stoga je nužno promatrati različite odrednice urbanog razvoja. U novije vrijeme promjene su uvjetovane valorizacijom prostora, političko-teritorijalnim promjenama, promjenama samog djelovanja ekonomije na urbanom području, označavajući tako novi smjer kretanja urbanog razvoja (Vresk, 1984.).

U razvoju urbanog područja djeluju prvenstveno jedinica lokalne samouprave, stanovništvo te nositelji razvoja na višim razinama. Potpora s viših razina upravljanja bitna je u poticanju rješavanja problema urbanog područja i u koordinaciji upravljanja razvojem. Na području Republike Hrvatske Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije sastavlja smjernice za izradu strategija urbanog razvoja. U tim smjernicama je opisan proces izrade strategije koje jedinice lokalne samouprave trebaju pratiti, a prema kojima se utvrđuju ciljevi i prioriteti razvoja. Jedinice lokalne samouprave najbolje su upoznate sa svojim područjem, njegovim nedostacima i mogućnostima stoga one usavršavaju plan koji je realan i svrsishodan.

Urbani razvoj potrebno je razlikovati od urbanizma, dva slična pojma s različitim značenjem. Urbanizam je znanstvena disciplina i djelatnost koja predstavlja organizirano planiranje, projektiranje, izgradnju i uređenje postojećih i novih naselja, gradova i regija što obuhvaća samo jedan dio urbanog razvoja (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013.). Urbanističkim se planovima uređuje razvoj i oblikovanje gradskog područja te su uvid u spremnost i sposobnost gradskih vlasti prilikom

usklađivanja potreba i mogućnosti razvoja (Pegan, 2007.). Urbani razvoj odnosi se na puno širi pojam koji obuhvaća svaki aspekt vođenja urbanog područja, takav proces u kojemu vladaju mnoge međuzavisnosti i mnogi međusobni utjecaji što zahtijeva pomno osmišljene strategije razvoja.

Međutim, urbani razvoj ne bi bio kvalitetan bez mogućnosti mjerenja napretka, što primarno obuhvaća mjerenje postojećeg stanja te evaluaciju po završetku određenog razdoblja. Urbani razvoj mjerljiv je kvantitativnim i kvalitativnim pokazateljima, uključujući praćenje realizacije postavljenih ciljeva te prioriteta definiranih u strategiji urbanog razvoja. Uspoređujući mjerenja prije i poslije te za vrijeme kada je strategija bila na snazi dobiva se uvid o postignutom učinku te se može zaključiti da je implementacija strateškog planiranja omogućila i ciljano, učinkovitije praćenje rezultata. Učinkovitost provedbe strategije urbanog razvoja jedan je od bitnih aspekata praćenja urbanog razvoja. Nadalje, kao pokazatelji urbanog razvoja mogu se istaknuti brojni indikatori koji se odnose na cjelokupni urbani razvoj ili na pojedine odrednice urbanog razvoja. U tom smislu kvantitativni pokazatelji mogu biti: stopa rasta ili razina dohotka, raspoloživ dohodak kućanstva, porast, broj stanovnika, prihod poslovanja, broj aktivnih obrta i poduzeća, stopa i razina zaposlenosti (nezaposlenosti), kvantitativni pokazatelji siromaštva, razina obrazovanosti domicilnog stanovništva, udio građana sa završenim ili upisanim programom više i/ili visoke stručne spreme, pokazatelji infrastrukture, indikatori okoliša, postotak riješenih slučajeva od strane nadležne policijske postaje, broj ispravljenih nepravilnosti i riješenih problema pripadajućeg područja, iskorištenost resursa i sl. U kvalitativne pokazatelje ubrajaju se zadovoljstvo građana, primjerice pokazatelji percepcije kvalitete života domicilnog stanovništva, pristup uslugama, pogodnost uvjeta za život tog područja te prostorna funkcionalnost područja. Kao jedan od pokazatelja urbanog razvoja može se promatrati i uključivanje lokalne zajednice, razvoj identiteta grada i sl. U mjerenju urbanog razvoja nezaobilazno je uključiti i praćenje strukture gospodarstva promatranog grada. Povezanost s ostali gradovima u regiji te s ostatkom države može biti jedan od indikatora praćenja napretka, kao i preduvjet napretka.

U mjerenju urbanog razvoja koristi se također indeks razvijenosti koji se na području Republike Hrvatske primjenjuje za mjerenje razvijenosti jedinica regionalne i lokalne samouprave. Indeks predstavlja kompozitni pokazatelj koji računa prilagođeni prosjek

standardiziranih vrijednosti društveno-gospodarskih pokazatelja za određeno razdoblje, a u izračunu se koriste sljedeći pokazatelji (Narodne novine, 2017.):

1. Prosječni dohodak po stanovniku
2. Prosječni izvorni prihodi po stanovniku
3. Prosječna stopa nezaposlenosti
4. Opće kretanje stanovništva
5. Stupanj obrazovanosti stanovništva (tercijarno obrazovanje)
6. Indeks starenja.

Ovaj izračun omogućuje uključivanje i isključivanje jedinica iz sustava potpomognutih područja s obzirom na promjene u stupnjevima razvijenosti (Narodne novine, 2017.). Samim time indeks razvijenosti predstavlja sveobuhvatni pristup izračunavanja razvijenosti pojedinih lokalnih i područnih samouprava.

Također, za mjerenje cilja jake lokalne ekonomije Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije prepoznaje vrijednim sljedeće pokazatelje: proizvodnost rada, bruto domaći proizvod (BDP) po stanovniku (kupovna snaga), stopa nezaposlenosti, stopa starog stanovništva, dok su za ostvarenje cilja inovativnog područja kao korisni istaknuti pokazatelji: populacija od 25-64 godine s tercijarnim obrazovanjem, troškovi za istraživanje i razvoj, stopa zaposlenosti 20-64 godine. U mjerenju pristupa uslugama, tržištu i radu mogu se koristiti: pristup obveznom školovanju, pristup bolnicama, trgovinama, fakultetima, dostupnost cesta, zračnih luka, željeznica. Mjere uključenosti i kvalitete života mogu biti: raspoloživi dohodak kućanstva, očekivano trajanje života, indeks starenja, razlike stope nezaposlenosti žena i muškaraca, a u mjerenju atraktivnosti područja s obzirom na ekološku vrijednost mogu se primijeniti: stupanj ozonske koncentracije, onečišćenja zraka, osjetljivost na klimatske promjene. U okviru mjerenja uspješnosti realizacije integriranog policentričnog teritorijalnog razvoja predlažu se pokazatelji: neto stopa migracija, kooperacijska intenzivnost i stupanj kooperacije pojedine teritorijalne jedinice (Bogović, Drezgic i Čegar, 2017.).

U obradi primjera za potrebe ovog rada, odnosno na primjeru Rovinja, koristit će se odabrani indikatori urbanog razvoja kao što su: stopa nezaposlenosti, pokazatelji različite vrste infrastrukture, pristup uslugama obrazovanja, bolnicama, trgovinama,

fakultetima, dostupnost cesta, zračnih luka, željeznica, pokazatelji ekonomskih učinaka turizma i sl.

2.2. Značaj razvoja gradova

Razvoj grada, osim što je značajan na razini jedinice lokalne samouprave i za pripadajuće stanovništvo, treba se promatrati u širem smislu. S obzirom na to može se reći kako je grad također u službi regije i države. Pojedini grad značajan je za regiju iz višestrukih razloga. Navedeno se može pojasniti kroz dva gledišta, svojevrsni kumulativ i ponuda. Primjer kumulativa može biti broj i/ili postotak uspješno riješenih slučajeva od strane policijskih postaja ili pak porast broja noćenja turista, gdje pojedini gradovi doprinose ostvarivanju pozitivnih rezultata regije te isto vrijedi i za doprinos na nacionalnoj razini. Na primjeru Istarske županije može se vidjeti da gradovi u priobalju imaju značajno razvijen turizam, a ujedno se i cijela županija smatra jakim turističkom regijom, što također vrijedi za Republiku Hrvatsku. Međutim, poželjno je i da pojedini grad u regiji pruži stanovništvu regije ono što drugi gradovi ne pružaju. Navedeno se može povezati s aspektom ponude grada koji svojem stanovništvu pruža, to jest nudi potrebne i specifične mogućnosti. Primjer toga može se pronaći u postojanju ili nepostojanju sveučilišta.

Važnost i ulogu gradova potvrđuju radovi prema kojima su gradovi uvijek bili izvor povećanja bogatstva te mjesta na kojima se kreiraju radna mjesta, ostvaruje rast produktivnosti. U njima se stvaraju i razvijaju nove tehnologije, mjesta su edukacije i obrazovanja ljudskog kapitala koji je esencijalan za ekonomski rast i razvoj (Čavrak, 2012.).

Razvoj gradova potrebno je uskladiti s razvojem na višim razinama, odgovarajućim strateškim upravljanjem, pratiti postavljene ciljeve i prioritete. Pri tome je značajna i briga o infrastrukturi, telekomunikacijskim mrežama, odgovarajućoj strukturi zaposlenih, kvalitetnim i stručnim nositeljima razvoja, kako bi grad bio u funkciji šireg razvoja. Bolja zdravstvena skrb, veći broj poduzeća, razvoj kulture na razini grada doprinosi stvaranju prepoznatljivosti, atraktivnosti urbanog područja za život stanovništva, a ujedno i omogućava samodostatno funkcioniranje što doprinosi cjelokupnom gospodarskom razvoju.

U novije se vrijeme pridaje sve više značaja jedinicama lokalne samouprave te se proširuje njihov djelokrug, a samim time se povećava i njihova neovisnost od države. Navedeno je opravdano s obzirom na to kako su jedinice lokalne samouprave najbolje informirane te najbolje poznaju nedostatke, ali i mogućnosti područja, a uz to imaju i određenu pomoć od strane nositelja regionalne politike na višim razinama prilikom sastavljanja strategije lokalnog razvoja te u njihovom provođenju, kao i dijelom u financiranju. Time može doći do snažnijeg razvitka urbanih područja, ostvarivanja većeg stupnja decentralizacije, što je jedan od bitnih nacionalnih razvojnih ciljeva. Međutim, pitanje i probleme fiskalne decentralizacije također je bitno promatrati u navedenom kontekstu. Nadalje, može se istaknuti da je decentralizacija značajna i na urbanom području kako bi se cijeli grad ravnomjerno razvijao (umjesto da se razvijaju samo centar ili industrijska, turistička zona i sl.).

2.2.1. Decentralizacija

Decentralizacija se može gledati na državnoj, regionalnoj te lokalnoj razini. Vlasti u državi nastoje na državnoj razini provesti decentralizaciju kako bi se koncentracija s jednog središta u državi koje je najčešće njezin glavni grad prebacila na ostala središta. Takva se decentralizacija provodi tako da se razvijaju ostale regije i lokalna područja. S obzirom na to i upravljanje pojedinim područjima sve se više prepušta jedinicama na nižim razinama upravljanja. Slično vrijedi i na regionalnoj razini, što znači da ako postoji koncentracija u jednom gradu ili području ono se mora decentralizirati kako bi cijela regija mogla održavati ravnomjerni razvoj.

Fiskalna decentralizacija predstavlja prepuštanje javnih ovlasti sa državne razine na regionalnu i lokalnu. Definira se kao proces koji vodi sustavu gdje će se odgovornosti u vođenju javnih prihoda i trošenju javnih rashoda pomaknuti sa viših na niže razine vlasti (Krtalić i Gasparini, 2007.). Važnost fiskalne decentralizacije jest ta da jedinice lokalne samouprave mogu samostalno upravljati svojim područjem u svrhu što kvalitetnijeg određivanja nameta, uz pripremu proračunskih vodiča, organiziranje javnih rasprava te izdavanje povelja (Bajo i Ott, 2005.).

Prva faza procesa fiskalne decentralizacije u Hrvatskoj je započela 2001. Tada je preispitan zakonodavni i financijski okvir za lokalnu i područnu samoupravu te je na županije i veće gradove prebačen određeni broj funkcija u području zdravstva,

obrazovanja i socijalne skrbi. Sustav lokalne i područne samouprave treba biti učinkovit, odgovarajuće financiran i fiskalno održiv, pravedan, transparentan, razumljiv. Uspjeh procesa decentralizacije postiže se suradnjom ministarstva i drugih državnih tijela s jedinicama lokalne i regionalne samouprave, kako bi djelotvorno izvršavale funkcije i raspolagale sredstvima (Ministarstvo financija, 2019.). Hrvatskoj treba sustavna, dinamična i dugoročna politika decentralizacije. Ključnu ulogu u osmišljavanju, provedbi, koordinaciji te praćenju i evaluaciji te politike treba imati ministarstvo nadležno za lokalnu i regionalnu samoupravu, koje će koordinirati sve aktere toga procesa (Đulabić, 2018.).

S obzirom na površinu i broj stanovnika, Hrvatska ima prilično velik broj lokalnih jedinica. One se razlikuju, ponajviše, po veličini, gustoći naseljenosti i stupnju gospodarskog razvoja. Gradovi i općine obavljaju poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji Ustavom ili zakonom nisu dodijeljeni tijelima središnje države (npr. uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalna djelatnost, briga o djeci, socijalna skrb, primarna zdravstvena zaštita, odgoj i osnovno obrazovanje, kultura, tjelesna kultura i sport, zaštita i unapređenje prirodnog okoliša te protupožarna i civilna zaštita). Ipak, lokalne jedinice određuju stope lokalnih poreza u relativno malom opsegu. Stope općinskih i gradskih poreza uglavnom utvrđuje općinska ili gradska vlast, ali uz ograničenja središnje vlasti te je prisutna slaba samodostatnost gradova (Bajo, 2012.). Problem fiskalne decentralizacije pronalazi se upravo pri lokalnim jedinicama u Hrvatskoj koje nisu potpuno autonomne u utvrđivanju osnovice i stope poreznih prihoda (Bajo i Bronić, 2004.).

Svaki je grad zaseban slučaj te se zone u gradu mogu uvelike razlikovati. Jasno je kako su centar grada, industrijska zona, predgrađe te mirniji kvartovi vrlo različiti po svojoj strukturi, obilježjima, prometnoj učestalosti, povezanosti i razvitku. S jedne strane ovo je pozitivna pojava, s obzirom na to kako grad ne smije biti potpuno ujednačen, ali je također bitno uspostaviti uravnotežen, integrirani razvoj urbanog područja. Pri tome je nužno pratiti efekte koncentracije u pojedinim dijelovima grada. Kada se razvoj grada izbacila iz svoje ravnoteže, ako se pravovremeno ne provode potrebne razvojne aktivnosti uklanjanja ograničenja, to može postati rastući problem koji će potencijalno dovesti do neusklađenog razvoja određenih dijelova grada i razlike među stanovništvom. Posljedično, mogu se javiti i efekti kao što su

napuštanje pojedinih dijelova grada, nedostatak usluga, smanjivanje broja zaposlenih, rast siromaštva, kriminala i sl., što ujedno ne pogoduje razvijenom dijelu grada i šire. Nepoželjna je situacija u kojoj određeni dijelovi grada moraju ispravljati negativne posljedice nerazvijenih dijelova. Samim time, kada grad ima uravnotežen i ujednačen razvoj lakše je kontrolirati i upravljati nejednakostima koje su prisutne te ih održavati na prihvatljivoj razini. Heterogenost strukture je bitna kako bi svatko pronašao svoje mjesto u gradu te samim time omogućio raznovrsnost s kojom svaka individua pridonosi društvu i daljnjem razvoju, ali ne u smislu neravnopravnosti i nejednakih prilika. Urbano društvo karakterizira se putem izuzetno kompleksne slojevitosti koja život unutar istog urbanog područja čini potpuno različitim ovisno o različitim slojevima urbane društvene zajednice (Šarinić, 2015.).

Kako bi se omogućio takav pristup gdje postoji integriranost cijelog gradskog područja, ali i decentraliziranost između različitih područja grada značajan je model decentralizirano-integrirane strukture grada. Naveden model odvaja, odnosno spaja određene zone grada na način da odvaja industrijske zone od poslovnih zona, a približava mjesto rada uslužnih djelatnosti i mjesto stanovanja (Vresk, 2002.). Takav razmještaj pruža maksimalnu učinkovitost grada u prostoru te najveću moguću funkcionalnost građana, poduzeća, prometa i ostalog. Urbanizam, to jest urbanističko planiranje zaduženo je za planiranje prostornog razvoja, uređenje prostorne strukture urbanog područja, odnosno bavi se uređenjem postojećih i planiranjem novih struktura (Vresk, 2002.).

Iz navedenog slijedi višestruko značenje samostalnog upravljanja razvojem na razini urbanih područja.

2.2.2. Jedinice lokalne samouprave

Najznačajniji uvid u stupanj i mogućnosti razvoja za određeno urbano područje imaju jedinice lokalne samouprave, što je i jedan od glavnih razloga zbog čega se upravo njima, to jest lokalnoj razini upravljanja pridaje sve veća značajnost te omogućava veći opseg poslovanja i odlučivanja. Kao jedinice lokalne samouprave smatraju se gradovi i općine koji djeluju na tom području (Ministarstvo uprave, 2014a.). Tijela jedinice lokalne samouprave su predstavničko i izvršno tijelo, gdje su predstavnička

tijela općinsko vijeće te gradsko vijeće, dok je izvršno tijelo u općini općinski načelnik i u gradu gradonačelnik (Ministarstvo uprave, 2014b.).

Država ne smije dovesti do narušavanja samostalnog razvoja lokalne razine te gubitka inicijative koja je bliska pripadajućem stanovništvu. Navedenim se očituje rastuća važnost funkcioniranja građanima bliske lokalne politike i uprave koja će voditi ekonomsku, društvenu i političku preobrazbu u pravcu koji je potreban na pripadajućem lokalnom području (Gisevius, 1998.).

Odnosi tijela državne vlasti i državne uprave s jedinicama lokalne samouprave i uprave, to jest s njihovim tijelima uređeni su zakonima. Takvi zakoni interpretiraju ovlasti državnih tijela nad jedinicama lokalne samouprave. Bitno je da jedinica lokalne samouprave stvori određeni stupanj samostalnosti koji je potreban za što veći djelokrug vlastitih inicijativa. Ipak, jedinica lokalne samouprave djeluje po naputcima države te na taj način one zajedno ostvaruju najveći mogući napredak (Brunčić, 2001.).

Važno je istaknuti i činjenicu kako jedinice lokalne samouprave mogu pomicati granice pripadajućeg područja, a takvu inicijativu mogu preuzeti tijela jedinice lokalne samouprave prema prethodno prikupljenom mišljenju stanovništva na području za koje se promjena traži. Uz tijela jedinice lokalne samouprave takvu inicijativu mogu preuzeti i građani za područje na kojemu imaju prebivalište. Prijedlozi u tom smislu mogu biti izdvajanje iz sustava jedne lokalne jedinice te pripajanje drugoj ili ukidanje naselja (Hrženjak, 1993.).

Predstavničko i izvršno tijelo upravljaju urbanim područjem tako da unaprjeđuju i osiguravaju razvoj. Pri tome predstavničko tijelo predstavlja interes grada, odnosno potrebe pripadajućeg stanovništva tako što pokušava maksimizirati društvene dobitke s minimalnim društvenim gubitcima. Izvršno tijelo određuje što će biti učinjeno kalkulirajući vrijednosti i mišljenja s predstavničkim tijelom, donoseći odluku o daljnjem postupku. Za što bolje upravljanje urbanim područjem od velike je važnosti preduvjet postojanja kvalitetne suradnje između ta dva tijela te mogućnost pronalaska istih problema i rješenja. S obzirom na to kako to nije uvijek moguće, važno je postići dogovor te objektivno, realno i svrsishodno odlučiti o daljnjim koracima koji će biti učinjeni. Međutim, treba istaknuti i mogućnost te potrebu

participacije lokalnog stanovništva koje najbolje poznaje svoje potrebe i treba imati priliku pridonositi održivom urbanom razvoju.

2.2.3. Povezanost gradova u regiji i državi

Povezanost grada s ostatkom regije, ostalim gradovima unutar i izvan države, potrebna je zbog opstanka i daljnjeg razvoja. Jedan od glavnih preduvjeta za što kvalitetniji razvoj regije i države jest povezanost gradova. Razvoj grada nema i ne bi smio imati utjecaj samo na urbano područje, već je utjecaj širi, kao što je ranije u radu istaknuto. Prilikom svake nove odluke mijenjaju se karakteristike grada, dok grad treba pratiti potrebe cjeline, šireg gradskog područja i dalje od toga (Bogdanović, 2001.). Povezanost gradova omogućuje mobilnost radne snage, učenika, studenata, dobara, proizvoda, usluga, informacija, novčanih sredstava, stanovništva te drugog. Samim time dobiva se jasan uvid u to kako postoji više vrsta i razina povezanosti. Smatra se da se jačanjem suradnje gradova s ostatkom regije ostvaruje uspješan regionalni razvoj, pri čemu je uz suradnju, bitno promicanje dijaloga i partnerstva između različitih razina vlasti. Okolna područja grada nude resurse koji su pokretači rasta unutar urbanih područja, a posljedično i okolna područja imaju koristi (Anić, 2012).

Pojedina urbana područja također mogu svojoj regiji i državi ponuditi mnoge prednosti. Primjer navedenog može se pronaći u zdravstvu, gdje centar regije, određeno urbano područje ili glavni grad države imaju jedini bolnicu za liječenje određenih bolesti ili pružaju određene mogućnosti obrazovanja, što svoj primjer pronalazi u urbanom području grada koji npr. jedini na regionalnom području ima sveučilište ili posebne programe obrazovanja. Takvi gradovi privlače okolno stanovništvo, pri čemu je nužno imati ostvarene preduvjete za povezivanje i dolazak stanovnika. Grad, to jest urbano područje, mora osigurati prikladnu prometnu infrastrukturu te informacijsko telekomunikacijsku infrastrukturu, kako bi se omogućila povezanost s drugim gradovima i urbanim područjima te povezanost stanovništva.

Osim navedenih prednosti povezivanja gradova, nužno je istaknuti jednako važne, koje se odnose na društvenu dimenziju povezanosti. Urbano područje mora svojim stanovnicima omogućiti lako ostvariv kontakt s ostatkom države i svijeta, s obzirom na to da je iz stvarnih slučajeva jasno uočljivo da su teško dostupna i slabo povezana

područja rijetko naseljena i nerijetko napuštena, s rizikom ili obilježjima slabije razvijenosti.

U konačnici bitno je istaknuti povezanost s gradovima u drugim državama, što je jedna od mogućnosti koja je prepoznala i Europska unija te nudi dodatne prednosti, instrumente povezivanja u okviru svojih politika, uključujući financijska sredstva. Navedeno je prilika suvremenog doba koju europski gradovi trebaju iskoristiti.

2.2.4. Strategija upravljanja urbanim razvojem

Temelj razvoja svakog urbanog područja je odgovarajuće postavljena strategija upravljanja urbanim razvojem, koja pruža sveobuhvatne informacije o ciljevima urbanog razvoja za određeno područje u određenom vremenskom razdoblju i načinima ostvarivanja istog. Kao takva, strategija upravljanja urbanim razvojem mora pratiti slijed aktivnosti za lokalno strateško planiranje koji uključuje (McLean, 2009.):

1. Audit (pregled stanja) ekonomije – prikazuje se ocjena stanja i rezultata lokalne ekonomije; analiza lokalne strukture djelatnosti i karakteristika poslovne baze.
2. Formuliranje izjave o misiji – identificiranje problema i širih ciljeva.
3. Audit (pregled stanja) lokalnih resursa – ocjena resursa radne snage i drugih resursa, identificiranje lokalnih bogatstava i troškova u smislu konkurentskih prednosti i perspektive za poslovne investicije.
4. Izrada strategije – ocjenjivanje karakteristika lokacije u svjetlu nedavnih trendova kako bi se identificirale potencijalne ekonomske mogućnosti ili prijetnje; identificiranje načina za eksploatiranje mogućnosti ili minimiziranje prijetnji kako bi se postigli ekonomski ciljevi zajednice.
5. Implementacija akcijskog plana – razvoj i provođenje određenog plana akcije.

Sukladno tome strategija upravljanja urbanim razvojem prikazuje postojeće stanje, što omogućuje analiziranje osnove za definiranje ciljeva, prioriteta i mjera, daljnjih koraka u poticanju urbane razvijenosti. Nakon pripreme strategije, jasno postavljenih ciljeva i načina realizacije, bitan korak u upravljanju urbanim razvojem je implementacija strategije koja bi trebala biti usklađena s razvojnim potrebama, usmjerena prema realizaciji mogućnosti i prednosti promatranog područja. Pri tome je potrebno odgovarajuće prepoznati i definirati nositelje provedbe, izvore

financiranja provedbe i slijediti plan implementacije. Bitan dio uspješnog upravljanja urbanim razvojem predstavlja i evaluacija provedbe strategije. Kvalitetno postavljena strategija urbanog razvoja temelj je za razvojno upravljanje te je nužno pratiti provedbu.

3. URBANI RAZVOJ GRADA ROVINJA

3.1. Osnovna obilježja

Grad Rovinj proteže se na površini od 77,71 km², što je 2,76% ukupne površine Istarske županije. Prema službenim podacima u gradu Rovinju živi 14.294 stanovnika, što čini prosječnu gustoću naseljenosti koja iznosi 180,94 stanovnika/km², što je znatno više od prosjeka pripadajuće Istarske županije, u kojoj se prosječna gustoća naseljenosti kreće na razini od 73,4 stanovnika/km², te od državnog prosjeka koji je u promatranom razdoblju iznosio 78,8 stanovnika/km². Prosječna starost stanovništva iznosi 43 godine. Značajna je i autohtona talijanska nacionalna zajednica koja ima pravo na zastupljenost te dvojezičnost. Na području grada Rovinja postoji 8.963 stambenih jedinica čiji broj kontinuirano raste, od kojih je 6.829 stanova za stalno stanovanje, a 1.280 ih je privremeno nastanjeno (Grad Rovinj-Rovigno, 2012.).

Specifičnost podneblja grada Rovinja stvara 22 otočića, te duljina obale s kopnenim dijelom koja prelazi 50 km. Bogatstvo prirodnih resursa, zemljopisni položaj urbanog područja i blaga klima bitna su obilježja razvoja grada. More i priobalje sa zelenim zaleđem, čine grad Rovinj pogodnim za življenje i obavljanje niza djelatnosti (Grad Rovinj-Rovigno, 2012.).

Rovinj, grad smješten na zapadnoj obali Istre koji obuhvaća područje od Linskoga kanala do Veštra s brojnim hotelima i raznolikom turističkom ponudom jedno je od najrazvijenijih i najposjećenijih turističkih područja u Hrvatskoj (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2008.).

Povezanost grada Rovinja može se sagledati s obzirom na kopneni, pomorski i zračni promet. Kopneni promet dalje se dijeli na cestovni i željeznički. Cestovnim prometom grad Rovinj direktno je povezan s cijelom Istarskom županijom i šire, dok se najbliži ulaz na autocestu nalazi na 18 kilometara udaljenosti. Uz to, grad Rovinj ima i pripadajući autobusni kolodvor kojim je povezan s ostalim gradovima županije, a ponajviše s Umagom, Porečom, Pulom, Žminjom, Pazinom te s ostatkom države, najčešće s Rijekom, Zagrebom i Varaždinom te Slavonskim Brodom i Splitom. Tijekom ljetnih mjeseci broj linija i njihova učestalost se povećavaju. Najbliža željeznička postaja nalazi se u 20 kilometara udaljenom Kanfanaru, a za koju postoji

nedovoljna iskorištenost. Naime, lokalno stanovništvo koje ne koristi automobil radije će se odlučiti na autobus zbog blizine kolodvora. Ipak, pojedini stanovnici naselja sa željezničkim prometom odlučuju se na takvu vrstu prijevoza, no oni nisu mnogobrojni te se zaključuje kako su stanovnici gradova ipak privrženiji autobusima. Neiskorištenost potencijala željezničkog prometa ponajviše se očituje tijekom ljetnih mjeseci kada svi drugi načini prijevoza putnika povećavaju broj otvorenih linija te učestalost istih, a obližnji željeznički promet jedva osjeća promjenu.

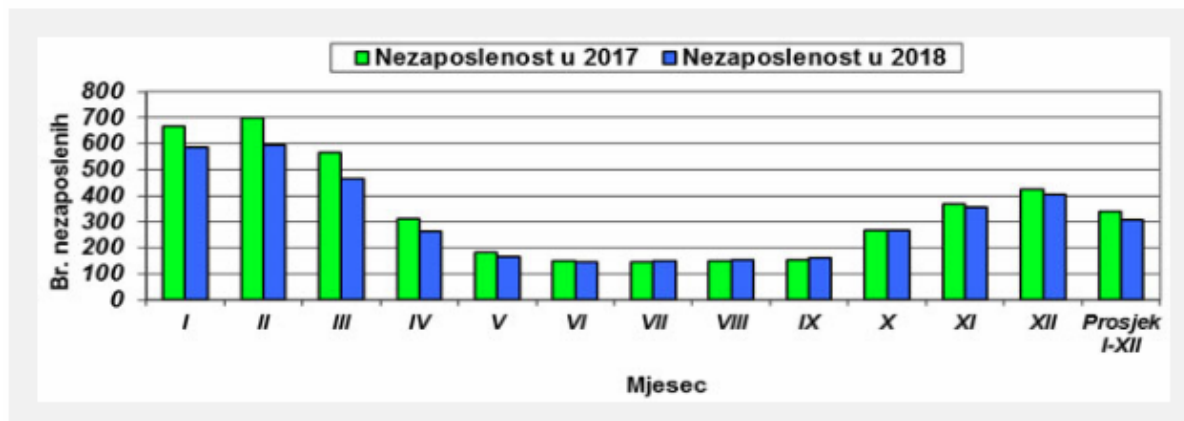
Grad Rovinj kao grad s izlazom na more povezan je i pomorskim prijevozom koji je od velike važnosti tijekom ljetnih mjeseci kada u Rovinj pristižu brojni jedrenjaci, cruiseri, jahte, ali i posjetitelji, to jest turisti koji dolaze vlastitim plovilima. Uz to postoje pomorske linije koje povezuju grad Rovinj sa Slovenijom te nekoliko različitih gradova u Italiji, uz povezanost s ostalim gradovima na zapadnoj obali Istre. Iz obližnjeg grada Pule koji se nalazi unutar 40 kilometara postoji trajektna povezanost s Dalmacijom i otocima. Izvan ljetnih mjeseci pomorski se promet u Rovinju gotovo i ne odvija te su sve linije ukinute zbog nedovoljne potrebe za istima. Za grad Rovinj značajan je i zračni prijevoz s obzirom na postojanje zračne luke unutar 40 kilometara udaljenosti koja također unutar ljetnih mjeseci ima organizirane mnogobrojne linije, odnosno postoji povezanost sa mnogim gradovima Europe. Broj letova se izvan ljetnih mjeseci uvelike smanjuje zbog nedostatka potražnje.

Indeks razvijenosti jedinice lokalne samouprave (2014. – 2016.) za grad Rovinj iznosi 113,241 čineći ga tako 12 najrazvijenijom jedinicom lokalne samouprave od uključenih 556 (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2018.).

Ekonomija grada Rovinja ponajviše se oslanja na tercijarne djelatnosti koje pokreće turizam tijekom ljetnih mjeseci. Prihodi od poreza i prireza na dohodak u prvih šest mjeseci 2017. godine u proračunu Grada Rovinja obilježavaju pad u iznosu od 1.497.098,27 kn ili 6,5% (Grad Rovinj-Rovigno, 2017.).

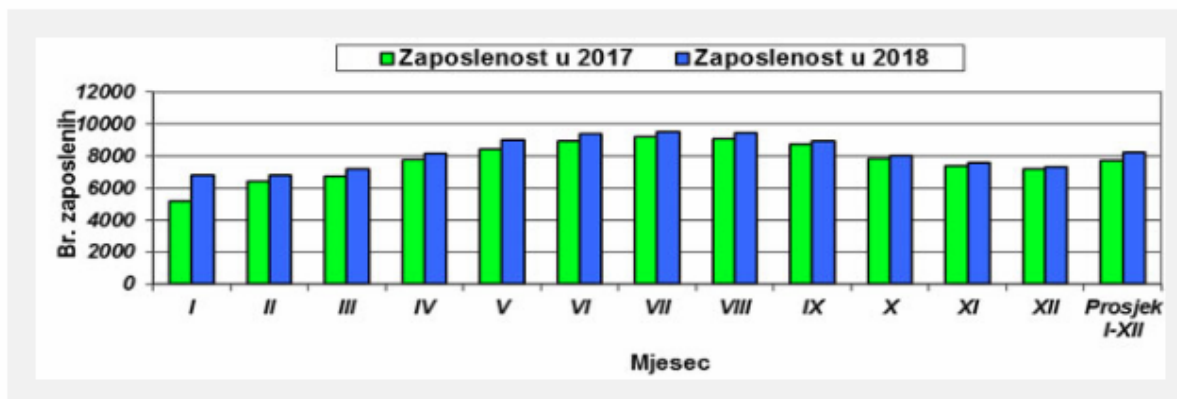
Nezaposlenost i zaposlenost u gradu Rovinju poprimaju sezonski karakter, a cjelogodišnje vrijednosti za 2017. i 2018. godinu mogu se vidjeti na grafikonu 1, odnosno grafikonu 2.

Grafikon 1. Kretanje nezaposlenosti u Gradu Rovinju-Rovigno od I-XII 2017. i 2018.

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2019.) Kretanje nezaposlenosti u Gradu Rovinju-Rovigno u 2017. do XII/2018. [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/gospodarstvo/statisticke-informacije/nezaposlenost-i-zaposljavanje-na-podrucju-grada-rovinja/> [Pristupljeno 10. travnja 2019.]

Grafikon 2. Kretanje zaposlenosti u Gradu Rovinju-Rovigno od I-XII 2017. i 2018.

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2019g.) Kretanje zaposlenosti u Gradu Rovinju-Rovigno u 2017. do XII/2018. [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/gospodarstvo/statisticke-informacije/nezaposlenost-i-zaposljavanje-na-podrucju-grada-rovinja/> [Pristupljeno 10. travnja 2019.]

Iz priloženih grafikona jasno se vidi sezonski karakter, prilikom čega postoji značajno povećanje zaposlenosti te smanjenje nezaposlenosti tijekom trajanja turističke sezone u razdoblju od travnja do listopada.

Prema podacima od strane Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, krajem prosinca 2018. godine u Rovinju je bilo zaposleno 7.354 osoba (Grad Rovinj-Rovigno, 2019.).

Smanjenju nezaposlenosti doprinosi sve veći broj poduzetnika koji svoje prihode ostvaruju ponajprije u ljetnim turističkim mjesecima, no imaju cjelogodišnje poslovanje. Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika na području grada Rovinja za 2017. godinu mogu se vidjeti u tablici 1.

Tablica 1. Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika u Rovinju (u kunama) 2017.

Naziv – svi	2017
Broj poduzetnika	869
Broj dobitaša	468
Broj gubitaša	401
Broj zaposlenih	5.029
Ukupni prihodi	4.393.503
Ukupni rashodi	4.212.506
Dobit prije oporezivanja	374.488
Gubitak prije oporezivanja	193.491
Porez na dobit	-7.934
Dobit razdoblja	315.479
Gubitak razdoblja	126.547
Prosječne mjesečne plaće po zaposlenom	6.738

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2018b.). Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika u Rovinju [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/gospodarstvo/statisticke-informacije/gospodarstvo-2/> [Pristupljeno: 10. travnja 2019.]

Kao poticaj za zapošljavanje, samozapošljavanje i unaprjeđenje kvalitete unutar poduzetničke infrastrukture, Rovinj ima usvojen program i proračun za financiranje mjera u 2019. godini koje su prikazane u tablici 2.

Tablica 2. Program poticanja razvoja poduzetništva za 2019. godinu

MJERA	Naziv mjere	Planirani iznos u 2019. godini u HRK
1.	Potpore novoosnovanim obrtima i tvrtkama – potpore Poduzetnicima početnicima koji prvi put otvaraju trgovačko društvo ili obrt	40.000,00
2.	Potpore poduzetnicima za financiranje pripreme i kandidiranje EU projekata	10.000,00
3.	Potpore za novo zapošljavanje i samozapošljavanje	30.000,00
4.	Ulaganje u standarde kvalitete	14.000,00
5.	Subvencioniranje troškova polaganja stručnih i majstorskih ispita	6.000,00
6.	Smanjenje visine komunalnog doprinosa i komunalne naknade za ulaganja na području poduzetničkih zona u gradu Rovinju-Rovigno i Rovinjskom selu	- ovisno o broju zahtjeva i visini ulaganja u poduzetničke zone
UKUPNO:		100.000,00

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2019m.) Program poticanja razvoja poduzetništva za 2019. godinu [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/gospodarstvo/poticaji-i-subvencije-poduzetnistvu/program-poticanja-razvoja-poduzetnistva-za-2018-godinu/> [Pristupljeno: 10. travnja 2019.]

Pojedini korisnik ovih mjera može koristiti i dvije mjere istovremeno uz maksimalni poticaj koji ne prelazi 15.000 kuna (Grad Rovinj-Rovigno, 2019.).

Grad Rovinj također je jedan od neto izvoznika. Prilikom promatranja malih, srednje velikih i velikih poduzetnika uočava se kako su sve tri kategorije neto izvoznici te se dobivaju vrijednosti prikazane u tablici 3 koja sadržava informacije o broju poduzetnika za navedene kategorije, odnosno broju izvoznika i uvoznika, izvozu i uvozu zajedno sa trgovinskim saldonom te pokrivenosti uvoza izvozom u 2013. godini.

Tablica 3. Izvoz i uvoz poduzetnika Rovinja u 2013. godini

Gospodarski subjekt	Broj izvoz.	%	Broj uvoz.	%	Izvoz (u 000 kn)	%	Uvoz (u 000 kn)	%	Trgovinski saldo (u 000 kn)	Pokrivenost uvoza izvozom
Mali poduzetnici	791	99	37	86%	90.311	8%	36.227	6%	54.084	250%
Srednje vel. poduzetnici	4	0,5	2	5%	70.039	6%	207.677	34%	-137.638	34%
Veliki poduzetnici	4	0,5	4	9%	953.600	86%	374.487	60%	579.113	255%
Ukupno	799	100%	43	100%	1.113.950	100%	618.391	100%	495.559	180%

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2015.) Strategija razvoja grada Rovinja – Rovigno za razdoblje 2015. – 2020. godine [Online]. Dostupno na: <http://rovinjhr.lin53.host25.com/wp-content/uploads/2016/11/STRATEGIJA-GRADA-ROVINJA-FINALNA-VERZIJA.pdf> [Pristupljeno: 11. travnja 2019.]

Temeljem podataka iz tablice može se vidjeti gotovo dvostruko veći izvoz od uvoza, kojem najviše doprinose veliki poduzetnici. Struktura poduzetnika kojima je sjedište u gradu Rovinju prema djelatnostima navedena je u tablici u nastavku.

Tablica 4. Struktura poduzetnika sa sjedištem u gradu Rovinju sukladno djelatnostima od 2011. do 2013. godine

Djelatnost	Broj poduzetnika			Prosječan broj zaposlenih		
	2011.	2012.	2013.	2011.	2012.	2013.
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	20	22	17	180	171	163
B Rudarstvo i vađenje	3	3	2	14	17	17
C Prerađivačka industrija	41	49	47	794	837	906
E Opskrba vodom; uklanjanje otpad. voda, gospod. otpadom i dr.	1	1	1	143	139	144
F Građevinarstvo	80	81	85	236	254	257
G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila	191	171	170	625	563	564
H Prijevoz i skladištenje	11	11	11	24	7	6
I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	66	68	77	1.845	1.815	1.853
J Informacije i komunikacije	7	5	9	6	4	8
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2	2	1	0	0	0
L Poslovanje nekretninama	235	220	211	36	29	38
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	76	78	83	186	174	183
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	56	47	53	56	45	53
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	9	9	9	47	56	58
R Umjetnost, zabava i rekreacija	6	6	7	2	1	14
S Ostale uslužne djelatnosti	14	13	14	11	6	9
Ukupno	818	786	797	4.205	4.118	4.276

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2015.) Strategija razvoja grada Rovinja – Rovigno za razdoblje 2015. – 2020. godine [Online]. Dostupno na: <http://rovinjhr.lin53.host25.com/wp-content/uploads/2016/11/STRATEGIJA-GRADA-ROVINJA-FINALNA-VERZIJA.pdf> [Pristupljeno: 22. travnja 2019.]

Iz navedenog slijedi da je najveći broj poduzetnika zabilježen unutar poslovanja nekretninama, dok se najveći prosječni broj zaposlenih odnosi na sektor djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (što može objasniti i povećani otkup nekretnina u Rovinju od strane drugih građana izvan Rovinja te utjecaj snažne turističke sezone). Navedeno je ujedno i dodatan motiv da se utjecaji turizma detaljnije sagledaju u završnom dijelu rada.

3.2. Razvijenost društvene i komunalne infrastrukture

Jedan od značajnih preduvjeta za razvoj grada zasigurno je razvijenost društvene i komunalne infrastrukture koji se u nastavku obrađuju. Prilikom proučavanja društvene infrastrukture najveći značaj pridani su obrazovanju i zdravstvu, ukratko se prikazuje analiza pokazatelja sigurnosti u gradu, a nakon toga se sagledava komunalna i ostala infrastruktura.

Razmatranje društvene infrastrukture započinje u nastavku od predškolskog odgoja. U sklopu predškolskog odgoja u gradu Rovinju postoje dvije jedinice, predškolska ustanova, dječji vrtić i jaslice „Neven“ Rovinj te Talijanski dječji vrtić „Naridola“ Rovinj, unutar kojih postoje još tri dodatne izdvojene jedinice, što čini ukupno pet ustanova predškolskog odgoja na području grada. U Rovinju se također nalazi ukupno pet osnovnoškolskih ustanova, od kojih su tri glavne te dvije izdvojene jedinice. Tri glavne jedinice jesu Osnovna škola - Scuola elementare (OŠ - SE) „Juraj Dobrila“, OŠ – SE „Vladimir Nazor“ te Talijanska osnovna škola - Scuola Elementare Italiana „Bernardo Benussi“, koje imaju osmogodišnje obrazovanje, dok izdvojene jedinice imaju mogućnost pohađanja samo nižih razreda, to jest prva četiri razreda, nakon kojih se učenici dodjeljuju jednoj od ostalih hrvatskih osnovnih škola. Nadalje, u gradu Rovinju postoje tri srednjoškolske ustanove: Srednja škola „Zvane Črnja“ Rovinj s četiri četverogodišnja smjera, u koje spadaju smjerovi tehničar za računalstvo, ekonomist, prirodoslovno-matematička gimnazija te opća gimnazija. Sljedeća ustanova jest Strukovna škola „Eugen Kumičić“ Rovinj, koja ima jedan smjer četverogodišnjeg obrazovanja, odnosno hotelijersko-turistički komercijalist te trogodišnje obrazovanje i Talijanska srednja škola – *Scuola media superiore italiana Rovinj-Rovigno*, koja ujedinjuje sve smjerove na talijanskom jeziku. S aspekta visokog obrazovanja u gradu Rovinju postoji Centar za istraživanje mora „Ruđer Bošković“ Rovinj koji omogućuje izvođenje dijela praktične nastave te predavanja, a koji je dio Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. U gradu Rovinju postoji i program cjeloživotnog učenja, koji se održava u Pučkom otvorenom učilištu gdje su organizirani tečajevi završetkom kojih se stječu pravovaljani certifikati.

Javne potrebe u predškolstvu (opće javne potrebe i potrebe djelatnosti pojedinih ustanova u predškolstvu) prikazane su detaljnije u tablici 5.

Tablica 5. Javne potrebe u predškولstvu

Aktivnost/PROGRAM/projekt	Iznos u HRK
<u>OPĆE JAVNE POTREBE U PREDŠKOLSTVU</u>	240.000,00
Odgojno obrazovne aktivnosti	40.000,00
Obilježavanje Dječjeg tjedna i Božićno-novogodišnjih blagdana	200.000,00
<u>DJELATNOST USTANOVA U PREDŠKOLSTVU</u>	<u>19.796.700,00</u>
<u>Talijanski dječji vrtić – Giardino d'infanzia „Naridola“</u>	<u>3.946.700,00</u>
Redovan rad predškolske ustanove	3.775.900,00
Upravno vijeće	37.000,00
Program za djecu nacionalnih manjina	76.000,00
Program predškole	4.800,00
Program za djecu s poteškoćama	16.000,00
Sređivanje arhive	37.000,00
<u>Dječji vrtić i jaslice „Neven“</u>	<u>15.850.000,00</u>
Redovan rad predškolske ustanove	14.988.400,00
Upravno vijeće	37.000,00
Pomoćnici za djecu s teškoćama u razvoju	155.000,00
Program predškole	22.400,00
Program za djecu s poteškoćama	25.200,00
Edukativni program	7.000,00
Subvencija programa drugi izvori	20.000,00
Opremanje prostora	280.000,00
Područni objekt Lamanova	65.000,00
Adaptacija u uređenje prilaza u matičnoj zgradi	250.000,00

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2019i.) Opće javne potrebe u predškolstvu [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/odgoj-i-obrazovanje/program-javnih-potreba-u-odgoju-i-obrazovanju/opce-javne-potrebe-u-predskolstvu/> [Pristupljeno: 12. travnja 2019.]

Vidljivo je kako se uz redovne potrebe, u pojedinim ustanovama (uz ostalo) izdvajaju sredstva za djecu s poteškoćama te za program za djecu nacionalnih manjina, dok se najviše sredstava planira utrošiti na opremanje prostora i adaptaciju u uređenje prilaza u matičnoj zgradi dječjeg vrtića i jaslica „Neven“.

Javne potrebe u školstvu dijele se na opće javne potrebe u školstvu i na djelatnosti ustanova u osnovnom školstvu, dok detaljniji pregled slijedi u tablici 6.

Tablica 6. Javne potrebe u školstvu

Aktivnost/PROGRAM/projekt	Iznos u HRK
<u>OPĆE JAVNE POTREBE U ŠKOLSTVU</u>	1.436.100,00
Prijevoz učenika osnovnih škola	450.000,00
Grad prijatelj djece	55.000,00
Provedba dvojezičnosti u OŠ	140.000,00
Savjetovalište za prehranu	26.000,00
Edukacije o samoniklom bilju	4.100,00
Natjecanje učenika	20.000,00
Dječja ljetna kolonija	190.000,00
Pomoćnici učenicima s teškoćama u razvoju	246.000,00
Potpore drugim obrazovnim ustanovama	55.000,00
Nabava računalne opreme i pametnih ploča	250.000,00
<u>DJELATNOST USTANOVA U OSNOVNOM ŠKOLSTVU</u>	<u>7.318.945,00</u>
<u>TOŠ – SEI Bernardo Benussi</u>	<u>1.746.405,00</u>
Decentralizirane funkcije	393.000,00
Produženi boravak djece u školi	458.605,00
Školski pedagog	58.100,00
Školski odbor	27.000,00
Programi i aktivnosti škole	537.250,00
Digitalizacija arhive	20.000,00
Opremanje prostora	137.700,00
Uređenje učionice posebnog razrednog odjela	10.000,00
INkluzivne škole 5+	89.650,00
Školska shema	15.100,00
<u>OŠ Vladimira Nazora</u>	<u>2.354.310,00</u>
Decentralizirane funkcije	429.150,00
Nastava Tjelesne i zdravstvene kulture	108.500,00
Produženi boravak djece u školi	491.400,00
Školski psiholog	144.200,00

Školski logoped	134.000,00
Materijalni rashodi po osnovi dodatnih standarda	20.500,00
Školski odbor	22.000,00
Programi i aktivnosti škole	526.550,00
Glazbeno obrazovanje	118.600,00
Zavičajna nastava	10.000,00
Opremanje prostora	191.600,00
Pomoćnici „INkluzivne škole 5+“	137.810,00
Školska shema	20.000,00
<u>OŠ Jurja Dobrile</u>	<u>3.218.230,00</u>
Decentralizirane funkcije	1.025.470,00
Nastava Tjelesne i zdravstvene kulture	56.200,00
Produženi boravak djece u školi	599.750,00
Školski psiholog	136.500,00
Materijalni rashodi po osnovi dodatnih standarda	26.000,00
Školski odbor	20.000,00
Programi i aktivnosti škole	1.007.910,00
Natjecanja učenika drugi izvor	18.740,00
Opremanje prostora	136.500,00
Pomoćnici „INkluzivne škole 5+“	123.730,00
Školska shema	67.430,00

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2019j.) Opće javne potrebe u školstvu [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/odgoj-i-obrazovanje/program-javnih-potreba-u-odgoju-i-obrazovanju/opce-javne-potrebe-u-skolstvu/> [Pristupljeno: 12. travnja 2019.]

Iz navedene je tablice uočljivo kako se, osim redovnih izdataka, između ostalog ulaže u edukaciju djece o prehrani i samoniklom bilju i natjecanja učenika. Značajan iznos odnosi se na decentralizirane funkcije, opremanje, nastavu tjelesne i zdravstvene kulture, različite programe, aktivnosti, pomoći te na novu inicijativu INkluzivne škole 5+ i pomoćnike iste. Inicijativa INkluzivne škole 5+ se odnosi na pomaganje djeci s poteškoćama u razvoju prilikom koje se zapošljavaju stručni pomoćnici za pomoć djeci, a provedba je predviđena u gradu Umagu, Poreču, Rovinju, Pazinu i Labinu

(Glas Istre, 2017.). Navedeno ukazuje na pomniju brigu o budućim naraštajima i trud da isti postignu svoj maksimalni potencijal.

U sklopu zdravstvene infrastrukture grada Rovinja može se istaknuti ispostava Istarskih domova zdravlja, ispostava Hitne pomoći te Bolnica za ortopediju i rehabilitaciju „prim. dr. Martin Horvat“ Rovinj. Javne potrebe u zdravstvu obuhvaćaju stavke navedene u tablici 7.

Tablica 7. Javne potrebe u zdravstvu

Aktivnost/PROGRAM/projekt	Iznos u HRK
Preventivni pregledi – mamografija	70.000,00
Plan zdravstvenih mjera	55.000,00
Sufinanciranje Teama hitne medicinske pomoći	458.000,00
Pomoći osobama s invaliditetom	5.000,00
Programi udruga u prevenciji i unapređenju zaštite zdravlja	40.000,00
Povjerenstvo za ocjenjivanje prijava	500,00
Opća bolnica Pula	225.000,00
Nabava opreme za zdravstvene potrebe	40.000,00
Bolnica za ortopediju i rehabilitaciju Dr. M. Horvat	0,00

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2019d.) Javne potrebe u zdravstvu [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/zdravlje-socijalna-politika-i-sigurnost/zdravlje/> [Pristupljeno: 12. travnja 2019.]

Navedena tablica prikazuje skup potreba za financiranjem, odnosno ukazuje na to kako se veće potrebe odnose na financiranje zaposlenika hitne pomoći te na financiranje Opće bolnice Pula, što potvrđuje nužnost povezivanja i međusobne (višestruke) suradnje među gradovima. Pri tome se može istaknuti važnost zajedničkog sufinanciranja razvoja, ali i odgovarajućeg pružanja adekvatnih usluga. S obzirom na to kako Pula posjeduje Opću bolnicu koju koriste stanovnici okolnih gradova i regije, u interesu regije i ostalih gradova je da bolnica bude što bolje iskorištena, što funkcionalnija te što bolje opremljena.

U nastavku se obrađuju odabrani aspekti sigurnosti u gradu Rovinju, što se prikazuje na temelju indikatora s područja kriminaliteta te uspješnosti rada policijske postaje.

Navedeno je sažeto u tablici 8 gdje su prikazane i ostale policijske postaje Istarske županije.

Tablica 8. Kriminalitet i uspješnost policijskih postaja Istarske županije

Policijska postaja	Prijavljena kaznena djela			Razriješena		Naknadno otkrivena			
	Ukupno	Zatečen	Nepoznat	Ukupno	%	Ukupno	%	Razvrsništvo	% izvješt.
PP PULA	1.592	17	1.507	661	41,5	576	38,2	36	35,8
PP BUJE	80	3	62	69	86,3	51	82,3		82,3
PP UMAG	375	7	322	181	48,3	128	39,8	1	39,4
PP BUZET	24	6	9	27	112,5	12	133,3	6	66,7
PP LABIN	121	1	79	79	65,3	37	46,8	2	44,3
PP PAZIN	122	6	107	77	63,1	62	57,9	1	57,0
PP POREČ	717	6	613	326	45,5	222	36,2	8	34,9
PP ROVINJ	410	6	328	140	34,1	58	17,7	4	16,5
PPRP PULA	35	6	5	35	100,0	5	100,0		100,0
UKUPNO	3.476	58	3.032	1.595	45,9	1.151	38,0	58	36,0

Izvor: Ministarstvo unutarnjih poslova (2017.) Ukupni kriminalitet za PU Istarsku [Online]. Dostupno na:

https://mup.gov.hr/UserDocsImages/PU_I/statistika/2017/9mj/Ukupni%20kriminalitet%20za%20PU%20istarsku.pdf [Pristupljeno: 12. travnja 2019.]

Prema navedenoj tablici vidljivo je kako je grad Rovinj po pokazatelju prijavljenih kaznenih djela treći, nakon Pule i Poreča. No, ostali gradovi su znatno manji te je u drugim gradovima znatno slabije razvijen turizam, što je značajno s obzirom na to kako se u gradu Rovinju većina kriminalnih radnji događa upravo tijekom ljetnih mjeseci za vrijeme trajanja turističke sezone. Ipak, policijska postaja u gradu Rovinju ima najmanji postotak razriješenih prijavljenih kaznenih djela te najnižu stopu naknadno otkrivenih u usporedbi s ostalim policijskim postajama u Istarskoj županiji, prema čemu se zaključuje kako prostora za poboljšanje ima. Gledajući dva grada s većim brojem prijavljenih kaznenih djela, uočava se kako grad Rovinj ima znatno manji problem od Poreča te uvelike manji od Pule što ga čini relativno sigurnim. Utjecaj turizma detaljnije će se analizirati i opisati u poglavlju 5., pri čemu će se dati osvrt na sigurnost i utjecaj povećanja broja posjetitelja na primjeru grada Rovinja.

Fizička struktura grada jest bitna tema jer utječe na funkcionalnu strukturu čineći grad funkcionalnim mjestom sukladno ili čak unatoč njegovoj stvarnoj veličini (Šimunović, 1986.).

U nastavku će se promatrati razvijenost komunalne i ostale infrastrukture kroz nekoliko glavnih sastavnica. Na taj će se način opisati odabrani pokazatelji koji se odnose na javne površine, javnu rasvjetu, vodoopskrbu i odvodnju, promet, zbrinjavanje otpada.

U Rovinju se javne površine mogu privremeno dodijeliti fizičkim i pravnim osobama u sklopu zadovoljenja potreba i postavljanja privremenih objekata za (Grad Rovinj-Rovigno, 2019e.):

1. postavljanje ugostiteljskih terasa s pratećom opremom (stolovi, stolice, klupe, suncobrani, tende, vaze za cvijeće i slično),
2. postavljanje tipskih kioska ili sličnih objekata (do maksimalno 15m² tlocrtna površine),
3. postavljanje naprava za prodaju roba i/ili usluga (štant, klupa, pult, kolica, stalak i slično),
4. postavljanje samostojećih reklamnih panoa (samostojeći panoi do 12m² i panoi na građevini do 12m²), reklamnih tabela i ormarića, putokaza, reklamnih ograda i slične opreme,
5. postavljanje privremenih montažnih objekata i opreme (bina, šatora i sl.) za potrebe odvijanja različitih kulturnih, sportskih, glazbenih, turističkih i drugih manifestacija, promocija, snimanja, skupova, prezentacija, sajмова i slično,
6. postavljanje ostalih objekata za različite namjene prema zaključku Gradonačelnika.

Za navedeno se podnosi zahtjev službenim obrascem upravnom odjelu nadležnom za poslove komunalnog gospodarstva. Time se omogućava oglašavanje te obavljanje djelatnosti, što unaprjeđuje i proširuje ponudu grada Rovinja.

Javna rasvjeta je u gradu Rovinju rasprostranjena po cijelom pripadajućem području. U travnju 2006. godine potpisan je izvedbeni ugovor za projektiranje energetske učinkovitosti na javnoj rasvjeti, čija vrijednost iznosi 1,8 milijuna kuna, a potpisnici su grad Rovinj i HEP ESCO. Navedeni je projekt finaliziran u prosincu 2007. godine, čime je grad Rovinj smanjio troškove javne rasvjete u iznosu većem od 120.000 kuna godišnje. Novije svjetiljke imaju veću učinkovitost te su manje štetne za zdravlje, dok se dio investicije koji je vezan uz energetske učinkovitost trebao vratiti kroz razdoblje od osam godina, dakle 2015. godine (HEP ESCO d.o.o., 2008.).

Opskrba pitkom vodom rasprostranjena je na čitavom području grada te je odgovarajuće kvalitete čiji se najveći pritisci događaju tijekom turističke sezone (Grad Rovinj-Rovigno, 2015.). Kontinuirano se ulaže u poboljšanje vodoopskrbe i odvodnje. U sklopu odvodnje grad Rovinj posjeduje 45 kilometara fekalnih kanala i 10 kilometara oborinskih kanala, što čini ukupno 55 kilometara kanalizacijske mreže na koju je priključeno 5 808 kućnih priključaka. Nadalje, krenulo se na umrežavanje Rovinjskog sela, Bolničkog naselja, Gripola, Ronjgove ulice, sanaciju obalnog i kopnenog kolektora s nabavom opreme (Grad Rovinj-Rovigno, 2015.). Investitori i vlasnici dužni su se spojiti na sustav vodoopskrbe i odvodnje s obzirom na to kako na svakoj naseljivoj površini postoji priključak istih (Grad Rovinj-Rovigno, 2019k, 2019l.).

Promet u gradu Rovinju uglavnom se oslanja na cestovni promet budući da pomorski nema veći broj linija te izvan turističke sezone gotovo i ne postoji, što se pokušava promijeniti i u ljetnim mjesecima više iskoristiti ovaj način prometovanja. Željeznički promet i zračni promet nemaju direktnu povezanost s gradom. Kao što je ranije navedeno, prednost je što je zračna luka u blizini jer je to značajno za pristizanje stranih državljana tijekom turističke sezone. Suprotno tome željeznički promet nema dovoljnu iskorištenost te se u takvim slučajevima pojedinci odlučuju na češće autobusne linije koje pružaju direktni doticaj s gradom te bolju povezanost. Cestovni promet kao glavni način prometovanja u gradu Rovinju posjeduje zadovoljavajuću funkcionalnost, dok ljetni mjeseci i povećani broj posjetitelja predstavljaju izazov za cestovni promet grada. Sukladno tome u gradu se povećava broj kružnih tokova kako bi se smanjili prometni zastoji koji se događaju na križanjima cesta te se obnavljaju same ceste i saniraju oštećenja, dok se s druge strane pokušava bolje gospodariti parkirališnim mjestima i omogućiti nova. Sve se događa u zimskim mjesecima kada je promet u gradu mirniji i rjeđi. Osim navedenog, radi se i na unaprjeđenjima poput proširenja cesta te se na mjestima udaljenijim od centra grada grade nogostupi. Naime, grad pokušava unaprijediti i okolni dio grada zbog proširenja naselja, ali i zbog povećanja broja smještajnih kapaciteta u udaljenijim hotelima te kampovima. Također, ciljevi grada jesu i uvođenje biciklističkih staza koje će biciklistima i vozačima motornih vozila omogućiti lakše prometovanje.

Gospodarenje otpadom grad Rovinj obavlja tako da obvezuje sve vlasnike i korisnike poslovnih i stambenih jedinica na području grada na skupljanje i predaju otpada, a isporučitelj komunalne usluge obavlja skupljanje i odvoz otpada prema terminskom

planu po danima i mjestima skupljanja i odvoza. Uz to provodi suzbijanje takozvanih divljih odlagališta (Grad Rovinj-Rovigno, 2019a, 2019b.).

3.2.1. Uloga infrastrukture u povećanju kvalitete života

Razvijenost postojeće infrastrukture u gradu Rovinju uvelike može utjecati na povećanje kvalitete života tako da unaprjeđuje i olakšava svakodnevni život građana. Strateškim planiranjem, jasno postavljenim urbanističkim planovima i strategijama razvoja, uključujući detaljan plan razvoja infrastrukture, grad Rovinj nastoji postići napredak u razvoju i oblikovanju gradskog područja, čime se ostvaruje funkcionalnost i bolja pristupačnost različitim mjestima u gradu.

Razvoj školstva preduvjet je urbanog rasta i razvoja, omogućujući veću obrazovanost stanovništva, ali i pružajući osposobljavanje za odgovarajuću strukturu radne snage. U sklopu tečajeva koji se održavaju u Pučkom otvorenom učilištu omogućuje se također dokvalifikacija te prekvalifikacija u bilo kojoj životnoj dobi. Zdravstvene usluge moraju biti odgovarajuće pružene primarno domaćem stanovništvu, ali i za vrijeme turističke sezone kada dolazi veliki broj posjetitelja (zdravstvena sigurnost jedan je od glavnih problema turizma u svijetu). Također postoji i zdravstveni rizik koji predstavlja naseljavanje stranih morskih životinja koje dolaze u Jadran putem balastnih voda te, osim što predstavljaju prijetnju lokalnom ekosustavu, iste mogu biti potencijalno opasne i za ljudsko zdravlje. Primjer se može vidjeti u dolasku opasnih meduza iz drugih krajeva svijeta koje imaju opasne posljedice ako osoba dođe s njome u kontakt. Zdravstvena infrastruktura mora biti prilagođenja sličnim slučajevima opasnosti i rizika.

Komunalna infrastruktura s druge strane ima ulogu osiguranja te olakšavanja života građana. Primjer tome mogu biti odgovarajuća opskrba pitkom vodom i odvodnja koje je nužno osiguravati i nadograđivati. Skupljanje i sanacija otpada moraju biti na odgovarajućoj razini te snažno utječu na kvalitetu života pojedinaca. Javne površine i javna rasvjeta olakšavaju život te su nužni za razvoj grada. Javne površine bitne su i za stvaranje društvene interakcije kao bitnog preduvjeta kvalitete života.

Sukladno tome, opisana društvena i komunalna infrastruktura omogućuje građanima Rovinja ugodniji život i pruža kvalitetnije mogućnosti koje svaki stanovnik može

iskoristiti. Ipak, mjeseci trajanja turističke sezone predstavljaju izazov za infrastrukturu istih.

3.2.2. Migracije

Migracije na području grada Rovinja mogu utjecati na razvijanje ili ograničavanje razvoja društvene, komunalne, prometne te ostale infrastrukture. Naime, grad Rovinj ima pozitivan migracijski saldo, što znači da postoji više doseljenika od odseljenika (Grad Rovinj-Rovigno, 2017). Dolaskom doseljenika potrebno je prilagođavati i određene dijelove infrastrukture. Povećan broj stanovnika zahtijeva postojanje odgovarajućeg sustava prometne, komunalne infrastrukture, prilagodbu stanovništva različitih religija, uvjerenja, prilagodbu domicilnog stanovništva. Također, nužno je pružiti odgovarajuće zdravstvene, obrazovne usluge, ali i mogućnosti zapošljavanja.

Migracije se mogu promatrati na više razina. Dnevne migracije uglavnom predstavljaju dolazak stanovnika obližnjih mjesta na posao ili učenika obližnjih mjesta u škole, na različite aktivnosti. Postoje i one migracije koje obuhvaćaju odlazak studenata u druge gradove u sklopu završavanja višeg i visokog obrazovanja od kojih se pojedini vraćaju nakon završetka školovanja, a neki se i zapošljavaju u drugim gradovima. U Rovinju postoje i sezonske migracije koje predstavljaju dolazak radnika na određeno vrijeme te stranih državljanina koji dolaze na odmor na duže vrijeme. Međutim, postoje i stalne migracije, to jest doseljavanje stanovnika iz drugih gradova i županija te iz drugih država, koji dolaze djelomično zbog zapošljavanja i otvaranja sezonskih poslovanja, no veliki broj ih dolazi zbog pogodnijih uvjeta za život. Takve migracije postaju uočljivije posljednjih godina te dokazuju napredak i razvoj grada Rovinja. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS) ukupan broj doseljenih i odseljenih za 2015. godinu iznosio je 318 doseljenika i 320 odseljenika, za 2016. godinu 352 doseljenika i 289 odseljenika, za 2017. 364 doseljenika i 337 odseljenika, dok je 2018. zabilježeno 425 doseljenih i 317 odseljenih. Pri tome je iz grada/općine iste županije doseljeno 55 stanovnika, iz druge županije 157, a iz inozemstva je bilo 183 doseljenih (Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, 2018.). Detaljniji neslužbeni, ali javno poznati razlozi takvih migracija, većinom jesu povoljan geografski položaj grada, razvijenost grada, povećani prihodi u turističkoj sezoni te miran i skladan život izvan iste, no ne nužno navedenim redoslijedom.

3.3. Strategija urbanog razvoja

Grad Rovinj trenutno ima na snazi Strategiju razvoja Grada Rovinja – Rovigno 2015. – 2020., koja je donesena u rujnu 2015. godine za navedeno razdoblje. Strategijom se valoriziraju odrednice postojećeg stanja te mogućnosti napretka. Polazi od detaljne analize stanja u kojoj se prikazuju slabosti, ali i snage, mogućnosti i prijetnje. Postavljaju se vizija, misija, ciljevi te se definiraju razvojne aktivnosti koje će omogućiti razvoj grada jačanjem slabije razvijenih aspekata i iskorištavanjem prednosti, čime bi se omogućila ravnomjerna razvijenost različitih odrednica te dijelova grada. Kako bi se to ostvarilo strategija urbanog razvoja sadrži smjernice, načine planske realizacije, koji će omogućiti napredak pojedinih aspekata te grada u cijelosti.

Strategija razvoja Grada Rovinja – Rovigno za razdoblje 2015. – 2020. godine povezuje lokalne razvojne potrebe s europskim nacionalnim i regionalnim razvojnim prioritetima, te dostupnim europskim i nacionalnim financijskim sredstvima sukladno s propisima koji reguliraju korištenje. Kao partneri za izradu Strategije bili su uključeni i predstavnici gospodarskog, javnog, privatnog i civilnog sektora Grada. Prilikom izrade Strategije primijenjena je moderna participativna razvojna metodologija, pomoću koje su institucije i građani Grada Rovinja-Rovigno imali priliku aktivno se uključiti, odnosno sudjelovati u planiranju razvoja svoga grada. Prilikom ocjenjivanja stanja korišteni su i relevantni pokazatelji prikupljeni od mjerodavnih institucija i ustanova kao što su Državni zavod za statistiku, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatski zavod za zapošljavanje te Hrvatska obrtnička komora (Grad Rovinj-Rovigno, 2015.).

Grad Rovinj nastoji otvoreno i transparentno usmjeriti svoja znanja i resurse kako bi osigurao najpovoljnije uvjete za implementaciju politike razvoja, za gospodarenje i zaštitu prostora, upravljanje komunalnom imovinom, zadovoljavanje potreba stanovništva u različitim sferama kao što je područje obrazovanja, promicanje poduzetništva i promicanje kulture, sporta, turizma, zaštite životnog standarda te socijalne skrbi. Prilikom provođenja uzimaju se u obzir potrebe budućih generacija i održivost lokalne zajednice. Razvojni koncept obuhvaća „nekoliko ključnih značajki koje su dovele do definiranja vizije i strateških (razvojnih) ciljeva, kao i razvojnih prioriteta i aktivnosti (mjera) kojima se nastoji ostvariti:

- očuvanost područja, krajobrazna raznolikost, priroda, zdrav život,
- prepoznatljivost, jedinstvenost, različitost, potražnja tržišta, organizacija i povezanost proizvođača i pružatelja usluga,
- kulturno-povijesna i tradicijska baština, razvoj selektivnih oblika turizma,
- uvođenje novih tehnologija, energetska samoodrživost, nova znanja, razvoj i privlačenje ljudskih resursa, jednake mogućnosti“ (Grad Rovinj-Rovigno, 2015., str. 121.).

3.3.1. Ciljevi i prioriteti strategije urbanog razvoja

Strateški ciljevi strategije urbanog razvoja predstavljaju norme koje je potrebno dostići kako bi se razvoj grada podigao na višu razinu, omogućio daljnji napredak, podigao standard te osigurala konkurentnost s obzirom na ostale gradove u regiji i šire te konkurentnost s obzirom na prosjek regije i/ili države. U razdoblju od 2015. do 2020. godine „za dugoročno ostvarenje razvojne vizije Grada Rovinja-Rovigno potrebno je:

- razvijati i provoditi koncept održivog razvoja i očuvanja prirodne baštine,
- čuvati i razvijati raznolike i konkurentne gospodarske aktivnosti s ciljem očuvanja i razvoja novih mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja,
- organizirati cjeloživotno učenje i osposobljavanje za ciljane skupine korisnika i prema strateškim potrebama Grada, a s posebnim naglaskom na usvajanje novih znanja i tehnologija,
- pripremiti i provesti razvojne programe i projekte Grada za razvoj postojećih i stvaranje novih proizvoda u svim proizvodnim i neproizvodnim ekonomskim aktivnostima, s posebnim naglaskom na razvoj mikro i malog poduzetništva i obrtništva,
- razviti nove poljoprivredne i nepoljoprivredne djelatnosti, povezivati proizvođače i pružatelje usluga u kreiranju robnih marki, povećanju količine i kvalitete proizvodnje i usluga, distribuciji i marketingu, uporabi novih tehnologija i održivih izvora energije, kako bi se povećala i diverzificirala proizvodnja,
- razviti i podupirati revitalizaciju i izgradnju potrebne infrastrukture za razvoj poslovanja i ukupnu kvalitetu života zajednice, uključujući i obnovu kulturno-

povijesne i tradicijske baštine, s posebnim naglaskom na očuvanje i održivo korištenje prirodne baštine“ (Grad Rovinj-Rovigno, 2015., str. 122.).

Time se ukazuje na značaj poticanja ostvarivanja održivog razvoja i očuvanja prirodne baštine, razvijanja raznolikih gospodarskih aktivnosti. Za ostvarivanje ciljeva nužno je imati i odgovarajuće obrazovano i stručno stanovništvo, što se indirektno nadovezuje i na potrebe razvoja odgovarajućih programa obrazovanja i osposobljavanja kako bi se provele kvalifikacije i prekvalifikacije u one vještine koje će doprinijeti razvoju raznolikih gospodarskih djelatnosti. Resursni potencijali za kreiranje novih proizvoda i usluga, poticanje i jačanje poljoprivrede te obnavljanje kulturne baštine bitni su elementi koji se trebaju sagledati u postavljanju ciljeva. Većina ovih ciljeva upućuje na relativno smanjenje utjecaja turizma, to jest želi se smanjiti udio turizma u gospodarstvu tako da jačaju druge odrednice.

S obzirom na to, Rovinj postavlja strateške prioritete za razdoblje između 2015. godine i 2020. godine, koji će omogućiti ostvarivanje strateških ciljeva (SC), kao što su:

- „SC1. Razvoj i unaprjeđenje stabilnosti i sigurnosti u zajednici s najvećim naglaskom na povećanje kvalitete življenja na području Grada Rovinja-Rovigno
- SC2. Zaštita okoliša, prirodne i kulturne baštine te valorizacija iste
- SC3. Unaprjeđenje i oblikovanje razvojnih procesa gospodarstva
- SC4. Razvoj i podizanje kvalitete turizma uz kreiranje i implementaciju novih sadržaja i usluga s ciljem produženja sezone i stvaranja prepoznatljivog identiteta Grada Rovinja
- SC5. Jačanje administrativnih, projektnih i provedbenih kapaciteta gradske uprave, ustanova i poduzeća u vlasništvu Grada Rovinja-Rovigno“ (Grad Rovinj-Rovigno, 2015., str. 122.).

Isti se planiraju provoditi prema sljedećem:

- AD.1. Razvoj i unaprjeđenje stabilnosti i sigurnosti u zajednici s najvećim naglaskom na povećanje kvalitete življenja na području Grada Rovinja-Rovigno treba se osigurati kroz izgradnju vizualnog identiteta grada Rovinja, razvoj komunalne infrastrukture koji će omogućiti veći stupanj mobilnosti,

izgradnju i unaprjeđenje institucija društvene i socijalne infrastrukture te povećanjem dostupnosti marginaliziranim skupinama u društvu, jačanjem organizacija civilnog društva, unaprjeđenjem stupnja znanja i vještina uključenih u društvene i socijalne aktivnosti grada Rovinja, primjenjivanjem informacijskih i komunikacijskih tehnologija u društvenoj i socijalnoj infrastrukturi, razvojem fizičke infrastrukture i novih tehnologija za sigurnost stanovnika i posjetitelja te jačanjem stupnja sigurnosti stanovnika i posjetitelja kroz kvalitetno opremljenu infrastrukturu u sektoru zaštite i educirane dionike.

- AD.2. Zaštita okoliša, prirodne i kulturne baštine te valorizacija iste potrebuju razvoj u sklopu unaprjeđenja zaštite okoliša, uspostavljanja okvira za poticanje i provođenje projekata energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, unaprjeđenja daljnjih procesa očuvanja i održivog korištenja prirodne baštine i biološke raznolikosti, višeg stupnja održavanja i održivog korištenja kulturne baštine, oblikovanja i razvoja kulturnog identiteta grada, razvoja kulturnog potencijala te unaprjeđenja programa poduzetništva u kulturi.
- AD.3. Unaprjeđenje i oblikovanje razvojnih procesa gospodarstva prioritete pronalazi u unaprjeđivanju poduzetništva, unaprjeđivanju sektora za istraživanje i razvoj te veću primjenu informacijsko telekomunikacijskih tehnologija, također u jačanju kreativne industrije i postizanju jačeg sinergijskog učinka među djelatnostima, razvoju poljoprivrede i ribarstva, povećanju kompetencija za zapošljavanje i samozapošljavanje te poticanju cjeloživotnog obrazovanja.
- AD.4. Razvoj i podizanje kvalitete turizma uz kreiranje i implementaciju novih sadržaja i usluga s ciljem produženja sezone i stvaranja prepoznatljivog identiteta Grada Rovinja treba osigurati unaprjeđenjem i nadogradnjom turističke infrastrukture, razvojem i provođenjem cjelogodišnje turističke ponude, kreiranjem visokokvalitetne ponude u sektorima ugostiteljstva, umjetnosti i zabave, razvojem i unaprjeđivanjem selektivnih oblika turizma kao nadopunom turističke ponude, jačanjem ljudskih potencijala u turizmu te primjenom informacijsko telekomunikacijskih tehnologija u turizmu.
- AD.5. Jačanje administrativnih, projektnih i provedbenih kapaciteta gradske uprave, ustanova i poduzeća u vlasništvu Grada Rovinja treba osigurati putem povećanja kompetencija dionika u ustanovama, upravama i tvrtkama u vlasništvu grada, unaprjeđenjem sustava za upravljanje razvojem grada uz

primjenu informacijsko komunikacijskih tehnologija, unaprjeđenjem komunikacije stanovništva i posjetitelja s gradskom upravom, učinkovitim, funkcionalnim i održivim upravljanjem prostorom i imovinom u vlasništvu grada te jačanjem međugradske, međužupanijske, prekogranične i međunarodne suradnje (Grad Rovinj-Rovigno, 2015.).

3.3.2. Realizacija strategije urbanog razvoja

S obzirom na to da je aktualna Strategija razvoja grada Rovinja-Rovigno za razdoblje 2015.-2020. godine već određeno vrijeme na snazi mogu se analizirati i interpretirati neki od postignutih učinaka te oni koji tek trebaju biti postignuti. Analiza realizacije bit će prikazana i interpretirana prema ciljevima strategije urbanog razvoja grada Rovinja uz uključenu analizu ostvarenih koristi od istih.

Jedan od ciljeva strategije je oblikovati vizualni identitet grada čime bi se ujedno postigla prepoznatljivost te predstavile karakteristike grada. Oblikovanje i provedba aktivnosti izgradnje vizualnog identiteta povezuju se s unaprjeđenjem okolišne brige, to jest predstavljanjem Rovinja kao zelenoga grada, što je ujedinilo i provođenje projekata zaštite okoliša i promoviranja održivog razvoja. Grad Rovinj također ostvaruje promociju kroz sportska događanja i kulturne manifestacije te putem suvenira i prepoznatljivih proizvoda (Grad Rovinj-Rovigno, 2015.).

Na području razvoja komunalne infrastrukture s postizanjem održivosti i većeg stupnja mobilnosti stanovnika ostvaren je napredak u pogledu izgradnje i rekonstrukcije vodoopskrbne mreže, izgradnje i rekonstrukcije kanalizacijske mreže te mreže oborinske kanalizacije koje su obuhvatile veći dio Rovinja, a trenutno se dovršavaju radovi koji će tome pripojiti i 6 kilometara udaljeno Rovinjsko Selo koje pripada području grada. Radovi se izvode u Rovinjskom Selu, uz državnu cestu Rovinjsko Selo – Rovinj te su dovršeni na Obali Vladimira Nazora, u predjelu hotela Park, na Gripolama, u krugu bolnice Prim. dr. Martin Horvat, u Bolničkom naselju, na Valsaviama i u Boriku. U svim naseljima, osim kanalizacije postavio se i novi vodovod, dok je u Boriku, Bolničkom naselju i Gripolama izgrađen i novi plinovod. Sve ulice su nakon dovršetka radova asfaltirane u punoj širini (Grad Rovinj-Rovigno, 2019.). U planu je provođenje razvoja pomorske infrastrukture čiji plan očekuje finalizaciju te početak radova, pri čemu bi najveći napredak bio u izgradnji nove

sjeverne luke te unaprjeđenju postojeće pri starogradskoj jezgri. Uz to grad Rovinj posljednjih godina značajnije ulaže u razvoj prometne infrastrukture i rekonstrukciju prometnica, što se očituje novim asfaltiranjem, izgradnjom kružnih tokova koji će ubrzati promet i smanjiti prometne zastoje tijekom turističke sezone. Također, uređuje se okoliš prometnica što dovodi do sadnje drvoreda te uređenja površina uz ceste. Uz postojeći napredak nastavlja se s novim planovima te se rekonstruiraju i uređuju veće površine. Izgradnja parkirališnih zona nije pokazala veća poboljšanja, što se očituje izgradnjom manjeg broja parkirališnih mjesta koja su dovela do djelomične devastacije okoliša. Navedeno predstavlja ograničenje u kreiranju vizualnog identiteta grada kao zelenog i održivog. Pješačke i biciklističke staze nisu dostupne na mreži prometnica, osim klasičnog nogostupa koji je namijenjen isključivo pješacima te ne sadrži označenu biciklističku stazu kao ni prometnice, izuzev tek nekoliko kilometara između kampa Val Saline te kampa Valalta u sjevernoj okolini grada. Ostale staze su tek postojeće staze koje su prenamijenjene u pješačke i biciklističke, uglavnom su makadam, definirane kao rekreativne staze, a postojale su i prije promjene vrste naziva. U sklopu telekomunikacijske mreže na području grada Rovinja ponajviše se ulagalo u dostupnost i brzinu Interneta, stvaranje otvorenih wi-fi zona na nekoliko mjesta u blizini te u samom centru grada. Razvoj komunalnih usluga kao jedna od mjera svodi se na učestalije i kvalitetnije održavanje javnih površina (Grad Rovinj-Rovigno, 2018.).

Unaprjeđenje društvene i socijalne infrastrukture kroz korištenje postojećih te izgradnju i obnovu novih kapaciteta nije dovelo do značajnijeg napretka, a umjesto toga naglasak je na većem broju manjih promjena. Provedba aktivnosti koje ostvaruju društvenu i socijalnu sigurnost i koheziju odvija se djelovanjem obrazovnih i zdravstvenih ustanova koje unaprjeđuju uključivanje pojedinaca u zajednicu, no također se može ostvariti putem kulturnih programa te sportskih aktivnosti koje povezuju društvo, uz ostale koristi. Za osobe treće životne dobi pri dovršetku je proširenje doma za starije i nemoćne. Postizanje višeg stupnja znanja i vještina dionika uključenih u društvene i socijalne aktivnosti potiče se također umrežavanjem te transferom znanja. U obrazovnim ustanovama ulaže se u informacijsko telekomunikacijske tehnologije što doprinosi kvalitetnijem radu i poboljšanju učinkovitosti obrazovnog sustava.

Zaštita okoliša, prirodne i kulturne baštine ponajprije definira mogućnosti razvoja putem kvalitetnijeg gospodarenja otpadom, što se očituje kroz sanaciju divljih odlagališta otpada. Međutim, napredak nije velik s obzirom na nedovoljnu informiranost o takvim mjestima. S druge strane ulaže se u edukaciju mladih o okolišu i održivosti te podizanje svijesti cijelog građanstva. Komunalni servis svake godine vrši investicijske zahvate u cilju očuvanja zelenila, sade se nova stabla u parkovima, unaprjeđuje se navodnjavanje zelenih površina. Park šuma Punta Corrente doživljava značajna ulaganja u uređenje i očuvanje (Komunalni servis, 2019.). Postoje edukacije o vrijednosti kulturne baštine, održivog korištenja kulturnog potencijala grada te o turističkoj valorizaciji, čime se ujedno promovira kulturni identitet grada. Prilikom unaprjeđenja poduzetništva u kulturi ulaže se u sinergiju sudionika koji bi zajedno trebali osnažiti ponudu te cjeloviti razvoj kulture (Grad Rovinj-Rovigno, 2015.). Očuvanje kulturne baštine najveći je pomak dostiglo 2016. godine kada je ekomuzej „Batana“ upisan u UNESCO-ov Registar najboljih praksi očuvanja nematerijalne kulturne baštine svijeta (Ministarstvo kulture, 2016.).

U unaprjeđenju razvojnih procesa gospodarstva značaj se pridaje razvoju potpornih institucija te educiranju sudionika o istima, što bi kao rezultat trebalo imati kvalitetniji razvoj, dok se za poduzetničko potporne aktivnosti smanjuju administrativne prepreke za realizaciju investicija, stvaranje kvalitetnijeg okruženja te poticanje izvoza. Glede inovativnog poduzetništva putem ulaganja u sektor istraživanja i razvoja prioritet je stavljen na izgradnju i rekonstrukciju infrastrukture koja će omogućiti jačanje istraživanja i razvoja. U sklopu prerađivačke industrije potiče se modernizacija postojećih kapaciteta te jačanje i veće korištenje marketinga, stvaranje povoljnog okruženja za razvoj prerađivačke industrije. Razvijanje kreativne industrije svodi se na edukaciju o mogućnostima uključivanja i pokretanja poduzetništva u sektoru kreativne industrije, provedbu marketinških aktivnosti kreativne industrije te kreiranje odgovarajuće infrastrukture. Razvoj poljoprivrede planira se potaknuti putem izgradnje, obnove i opremanja poljoprivrednih objekata, poticanjem uzgoja autohtonih sorti i pasmina, umrežavanjem sudionika u poljoprivredi i gospodarstvu te uvođenjem novih tehnologija koje će osigurati povećanje kvalitete finalnih proizvoda. Unutar nepoljoprivrednih djelatnosti razvija se revitalizacija tradicijskih obrta, izgradnja i opremanje prostora za pružanje usluga i prodaju proizvoda, edukacija o mogućnostima koje su na raspolaganju prilikom vođenja takvih obrta. U povećanju

zapošljavanja i samozapošljavanja razvoj se nastoji ostvariti putem edukacija i jačanja kompetencija te edukacijom o mogućnostima primjene novih i inovativnih oblika poduzetništva te razvojem cjeloživotnog obrazovanja koje omogućuje usavršavanja, prekvalificiranja i dokvalificiranja (Grad Rovinj-Rovigno, 2015.). Među navedenim, značajniji napredak je uočljiv u sklopu poticanja poduzetništva pri čemu je Grad Rovinj osigurao 100.000,00 kuna za Program poticanja razvoja poduzetništva koji sadrži „6 mjera:

- potpore novoosnovanim obrtima i tvrtkama,
- potpore poduzetnicima za financiranje pripreme i kandidiranja EU projekata,
- potpore za novo zapošljavanje i samozapošljavanje,
- subvencioniranje ulaganja u standarde kvalitete,
- subvencioniranje troškova polaganja stručnih i majstorskih ispita, te
- mjere smanjenje visine komunalnog doprinosa i komunalne naknade za ulaganja u poduzetničke zone u Gradu Rovinju – Rovigno i Rovinjskom Selu“ (Grad Rovinj-Rovigno, 2019f.).

Razvoj i podizanje kvalitete turizma podrazumijeva uključivanje stanovništva u razvojne programe, koordinaciju subjekata u cilju stvaranja jedinstvene turističke ponude, kreiranje dodatnih atrakcija. Dodjeljuju se i potpore za ulaganja u stručni dizajn suvenira kao jednog od vizualnih identiteta grada, za poticanje razvoja programa wellness turizma, kulturnog turizma, rekreativnog turizma, sportskog turizma, gastroturizma, kongresnog turizma, zdravstvenog turizma, za što se organiziraju edukacije te događanja, u suradnji s ostalim sudionicima kao što su hoteli, tvrtke i slično. Time se upotpunjuje turistička ponuda i doprinosi razvoju, kao i stvaranju prepoznatljivosti grada. Unaprjeđenje ljudskih potencijala te jačanje kompetencija također se prepoznaje bitnim u ovom području, što doprinosi razvoju turizma na višoj razini profesionalnosti i spremnosti. Uz to, naglasak se daje na kvalitetnije korištenje marketinga te učinkovitiju uporabu informacijsko komunikacijske tehnologije (Grad Rovinj-Rovigno, 2015.). Navedene aktivnosti uglavnom se iniciraju od strane privatnog sektora. U promotivnim aktivnostima grada mogu se istaknuti unaprjeđenja na području kreiranja spomenutog vizualnog identiteta grada. S druge strane uključivanje stanovništva u razvojne programe na području turizma može biti znatno veće tijekom budućeg razdoblja. Uz održane

edukacije moguće je i potrebno kreirati nove pri čemu bi stanovništvo bilo još aktivnije uključeno.

Jačanje administrativnih, projektnih i provedbenih kapaciteta gradske uprave, ustanova i poduzeća u vlasništvu grada podrazumijeva kontinuirano obrazovanje i osposobljavanje, transfer znanja i jačanje kompetencija u svrhu povlačenja sredstava i osiguravanja administrativne i organizacijske podrške u provedbi projekata, informatizaciju, ali i provedbu učinkovitog sustava mjerenja učinaka. Također, bitno je unaprijediti sustav upravljanja prostorom i zemljištem, osnažiti ulogu grada u postojećim organizacijama i udruženjima te potaknuti uključivanje u nove, informirati javnost o aktivnostima grada u sklopu jačanja sinergije gradskih uprava i s djelokrugom istih (Grad Rovinj-Rovigno, 2015.).

Primjeri odabranih projekata urbanog razvoja detaljnije će se analizirati u poglavlju koje slijedi kako bi se jasnije prikazali primjeri dobre prakse, uvidjeli prioritete te prikazala povezanost projekata s razvojnim ciljevima, odnosno detaljnije analizirala provedba planiranih aktivnosti.

4. PRIMJERI PROJEKATA URBANOG RAZVOJA GRADA ROVINJA

4.1. Realizirani projekti urbanog razvoja

Pregled realiziranih projekata obuhvatit će analizu i interpretaciju pojedinih odabranih projekata prema kriteriju primjera dobre prakse.

Sustav odvodnje, njegova izgradnja i rekonstrukcija na području grada i okolice odvijaju se posljednjih deset godina tako da se postupno izgrađuju i/ili rekonstruiraju određena područja i naselja. U posljednje vrijeme započela je izgradnja i rekonstrukcija sustava javne odvodnje – aglomeracije Rovinj koja uključuje izgradnju kanalizacijske mreže Rovinjskog Sela, spojnog kolektora Rovinj – Rovinjsko Selo, naselja Gripole, Borik, Valsavie i Bolničkog naselja, čime se izgraditi približno 24 kilometara nove kanalizacijske mreže. S obzirom na turističke sezone odlučeno je kako će se radovi privremeno zaustavljati tijekom istih (Odvodnja Rovinj, 2017.).

S druge strane posljednjih godina u gradu Rovinju izgradio se veliki broj kružnih tokova s obzirom na prostornu veličinu grada, od kojih je posljednji dovršen i pušten u promet početkom ožujka 2019. godine. Tijekom 2012. i 2013. godine rekonstruirala se zastarjela cesta na obilaznici kod naselja Gripole koja vodi od ulaza u Rovinj iz smjera Rovinjskoga Sela na istočni dio grada te se u tom razdoblju započela rekonstruirati i cesta između grada Rovinja i pripadajućeg Rovinjskog Sela u tri dijela. Prvi dio odvijao se tijekom zime s 2011. na 2012. godinu, pri čemu se krenulo iz smjera Rovinjskog Sela prema Rovinju rekonstruirajući prvu trećinu te ceste. Drugi dio radova odvijao se tijekom zime 2012. i 2013. godine kada se rekonstruirala druga trećina ceste, a treći dio obnovio se u zimi 2013. i 2014. godine rekonstruirajući posljednju trećinu ceste, koja se s novoizgrađenim kružnim tokom na ulazu u grad Rovinj spojila sa zaobilaznicom kod naselja Gripole, nastavljajući se na istočni dio grada te s drugim dijelom zaobilaznice na zapadni dio grada (Grad Rovinj-Rovigno, 2016.).

Kasnije, krajem 2016. Godine, dovršeni su radovi na produžetku iste ceste, no tada između Rovinjskog Sela i mjesta Kurili, točnije do skretanja za Limski zaljev. Obnovom ceste ujedno su se obnovili nasipi te prilagodili zasjeci i usjeci ceste,

nogostupi, rubnici, odvodnja oborinske vode, a izgrađena su i nova autobusna stajališta. Nova cesta također sadrži električne instalacije i telekomunikacijske instalacije te odbojne ograde (TV Istra, 2017.).

2018. i 2019. godine nastavljeni su radovi do mjesta Okreti odnosno do ulaza na autocestu, čime je u cijelosti rekonstruirana prometnica koja povezuje grad Rovinj i ulaz, to jest izlaz s autoceste, stvarajući tako kvalitetniju povezanost s ostatkom regije, države, ali i ostalih obližnjih zemalja (Hrvatske ceste d.o.o., 2019.).

Krajem 2016. godine u Rovinju su započela još dva nova projekta, točnije rekonstrukcija staroga hotela Park te na tom mjestu izgradnja novoga Grand Park Hotela od strane Maistra d.d. te rekonstrukcija i izgradnja nove ACI-jeve marine. Obje investicije dovršene su 2019. godine. Krajem ožujka otvoren je Grand Park Hotel, a krajem travnja ACI marina. Oba objekta čine jedan kompleks s obzirom na to kako se Grand Park Hotel nalazi iznad ACI marine te su oboje konstruirani tako da naglašavaju prirodnu ljepotu i uklapaju se u okolinu. Otvorenjem Grand Park Hotela Maistra d.d., to jest Adris grupa, dovršila je uređenje zone Monte Mulini, jedne od najluksuznijih turističkih zona Jadrana, koja je vrijednosti od gotovo 700 milijuna kuna (N1 info, 2019.). ACI marina koja se proteže na 1400 m² sadrži dva prostorna bazena, koji zajedno sadrže 196 vezova, a mogu primiti plovila do 35 metara te dnevni vez koji može primiti plovila i do 100 metara. Koristi najnovija tehnološka i infrastrukturna rješenja te vrhunsku razinu usluge, uz bogate sadržaje (ACI d.d., 2019.).

Tome je prethodila investicija iz 2014. godine, kada se rekonstruirala i izgradila plaža Mulini, koja je glavna plaža obližnjih hotela, odnosno već spomenute turističke zone, a čiji je investitor još jednom Maistra d.d. Plaža se nalazi iza ACI marine, to jest spaja prostor ACI marine s obližnjom park šumom Punta Corrente, a sama plaža između marine i prostora hotela sadrži šetnicu koja omogućuje spajanje park šume, turističke zone s hotelima te ACI marinom, kao i nastavak do centra grada. Plaža Mulini osmišljena je u dva dijela tako da prvi dio plaže koji je bliži hotelima i marini bude pod utjecajem morskih valova i morskih mijena te razina mora može biti i do 80 centimetara različita, stvarajući neznatno drugačiji okoliš s obzirom na to kako je prvi dio osmišljen kao topografija s bijelim betonom te prirodnim kamenom na spojevima s morem i izlomljenim ploham. Dok je drugi dio, bliže park šumi, u mirnijoj uvali

Lone, osmišljen kao šljunčana plaža s točno određenom vegetacijom. U centru se nalazi Mulini Beach zona s velikim barom, tuševima, svlačionicama, sanitarijama, info pultom te ležaljka i suncobranima, koji su ujedno dostupni na cijeloj plaži (Vizkultura, 2014.).

4.2. Doprinos ostvarenih projekata razvoju grada

Realizirani projekti imaju određene direktne i indirektne učinke na grad i njegov razvoj. Navedeni projekti izgradnja i rekonstrukcija sustava javne odvodnje – aglomeracija Rovinj osigurala je kvalitetnije upravljanje odvodnjom, uvedena je kanalizacijska mreža koja svojim novim, obnovljenim, većim, prohodnijim i sigurnijim cijevima povećava kvalitetu života, prati zahtjeve povećanja broja posjetitelja te su se ujedno i rekonstruirane ceste na kojima se postavljao sustav javne odvodnje. Rekonstrukcijom zaobilaznice i ceste koja vodi od izlaza autoceste do grada Rovinja postigla se bolja povezanost, povećala sigurnost u prometu te je sam dolazak od/do autoceste od/do grada mnogo kvalitetniji, ali i reprezentativniji. Rekonstrukcija i izgradnja Grand Park Hotela, ACI marine te plaže Mulini ima ponajprije turistički značaj u vidu popunjavanja i unaprjeđenja turističke ponude, no sva tri projekta realizirana su na način koji je objedinio i prostorno uređenje te podizanje standarda. S obzirom na to ti projekti ujedinili su reprezentativniju ponudu grada, povećali privlačnost destinacije gostima, dovode goste veće platežne moći, ali i povećavaju standard života stanovnika grada.

Izgradnja kružnih tokova također ima nekoliko funkcija, od kojih su glavne ona prostornog uređenja te funkcija prometne protočnosti, što je ponajprije značajno tijekom turističke sezone kada se na križanjima ulica stvaraju gužve i prometni čepovi prilikom uključivanja sa sporednih cesta na glavne ili pak prilikom presijecanja glavnih cesta. Kružni tokovi pri tome uklanjaju ili pak smanjuju ograničenja, stvarajući bolju protočnosti u prometu, a dijelom mogu biti korisni i u smanjenju zagađenja, to jest ispuštanja ugljikovog dioksida u atmosferu. Prometna sigurnost ujedno se povećala, s obzirom na to kako pri ulasku u kružni tok i vozači glavnih cesta moraju usporiti te su ujedno svjesni da vozači sporednih cesta pristupaju kružnom toku. Novija ulaganja u prometnu infrastrukturu donijela su ugradnju svjetlosnih LED markera u kolnik neposredno prije pješačkih prijelaza, nadopunjujući pješačke prijelaze crvenom bojom, uz već postavljenu bijelu, s ciljem bolje uočljivosti tijekom dana i noći, što

doprinosi povećanju sigurnosti u prometu te smanjenju nesreća. Postavljanje je započelo 12. studenog 2018. godine te je predviđeni rok trajanja radova iznosio 30 dana. Vrijednost je iznosila 139.095,00 kuna, od kojih je Ministarstvo unutarnjih poslova sufinanciralo iznos od 97.366,50 kuna dok je preostali iznos od 41.728,50 kuna financirao Grad Rovinj (Grad Rovinj-Rovigno, 2018g.).

Također, posljednjih godina ulaže se u izgradnju i uređenje parkirališta kojih nedostaje na području Rovinja. Uređuju se slobodna neuređena parkirališta na zelenim površinama u neposrednoj blizini ceste, a čiji su najbolji pokazatelji uređenje parkirališta u ulici Angelini te u ulici Ruže Petrović, gdje se uz ulicu između stabala postavio šljunak. Vrijednost projekta iznosi 50.500,00 kuna (Grad Rovinj-Rovigno, 2019n.). Uz navedeno ulaže se i u rekonstrukciju prometnica od kojih je najnovija od rotora Končeta do raskrižja Bolnica u dužini od 1180 metara, čiji su radovi trajali od 08. travnja do 18. travnja 2019. godine (Grad Rovinj-Rovigno, 2019h.). Pri tome je zamijenjena asfaltna površina zbog dotrajalosti prijašnje, što podiže sigurnost prometa te stvara ugodniju i mirniju vožnju takvim cestama koje Grad Rovinj rekonstruira.

4.3. Uključivanje stanovništva u unaprjeđenje grada

U gradu Rovinju postoji praksa uključivanja stanovništva u unaprjeđenje grada, prilikom čega je potrebno ponajprije spomenuti Savjet mladih Grada Rovinja-Rovigno, koji je konstituiran 11. travnja 2018. godine, s ukupno 7 članova u dobi između 15 i 30 godina starosti (Grad Rovinj-Rovigno, 2018a.). Iako tek nedavno oformljen, Savjet mladih grada Rovinja sudjeluje u organiziranju događanja i proslava, surađuje sa savjetima mladih ostalih gradova Istarske županije te sudjeluje u nekim značajnijim odlukama vezanim uz grad Rovinj. Također priprema mlade i upoznaje ih s načinima vođenja grada, poučava ih prepoznavanju pravih prilika za razvoj urbanog područja i kako upravljati istim.

4.3.1. Radne akcije za uređenje grada

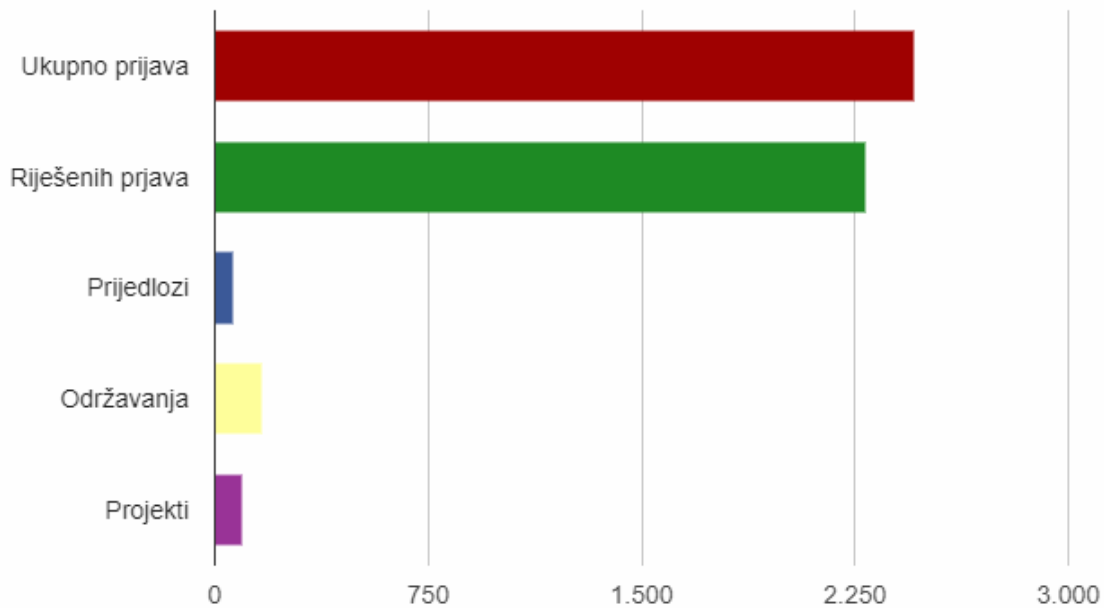
Kako bi gradske vlasti omogućile građanima uključivanje u razvoj grada organiziraju se brojne radne akcije kojima je svrha ponajprije uređenje. Na taj način građani svojih i obližnjih naselja mogu sudjelovati u čišćenju, uređivanju okoliša, gradskih četvrti,

područja, parkova, igrališta, puteljaka i slično, što uključuje obrezivanje raslinja, kopanje, grabljanje, bojanje stolova i klupa, sadnju cvijeća te ostalog bilja. Radne akcije ujedno uključuju i popodneva druženja, ručak te nerijetko događanja kao što su mini olimpijade za djecu, kartaški ili boćarski turniri za starije. Osim koristi s aspekta uređenja grada i druženja građana ovo je prilika za približavanje gradskim vlastima u smislu upoznavanja daljnjih strategija, načina razmišljanja te razmjene mišljenja jer su građani ti koji za svoja naselja i četvrti najbolje poznaju probleme, ali i moguća rješenja istih. S druge strane opisane aktivnosti mogu pomoći u održavanju dobrih odnosa među građanima koji prepoznaju zajedničke interese i ciljeve te važnost zajednice koja ih može ostvarivati.

4.3.2. Projekt "Smart Rovinj"

Krajem 2015. godine u gradu Rovinju dovršen je projekt pod nazivom "Smart Rovinj", čija je svrha uključivanje stanovništva u bolje upravljanje gradom. U okviru projekta zainteresirani građani mogu preuzeti besplatnu aplikaciju istog imena pomoću koje, uz pristup Internetu, imaju mogućnost prijaviti i opisati problem te priložiti sliku i navesti točnu lokaciju. Opis problema zaprima jedna od službi, ovisno o nadležnosti, koja zatim razmatra te po mogućnosti rješava navedeni problem. Cilj projekta bio je uključiti građane u kreiranje ideja te prijavu problema, što pomaže prilikom donošenja odluka o unaprjeđenju i razvoju grada, ali i doprinosi bržem uočavanju problema. Sustav je osmišljen tako da razlikuje održavanja i projekte. Na taj će način npr. prijava uništene klupe u parku biti razvrstana pod sekciju održavanja, dok će primjerice prijedlog izgradnje novog parkinga biti razvrstan kao projekt. Do danas sustav broji 2 455 poslanih prijava s 98% riješenih, 167 prijava odnosi se na intervencije održavanja, a evidentirano je 96 projekta (smartRovinj, 2019.). Važno je napomenuti kako se ne prihvaćaju sve prijave i prijedlozi, već iste idu na razmatranje, nakon čega se mogu prihvatiti ili odbiti. Pri tome se odbijene prijave i prijedlozi ubrajaju pod riješene prijave, što navedenu statistiku ne čini potpunom. No ipak prema opisanom načinu rada sustava, broju prijava, intervencija održavanja i broju projekata može se vidjeti vrijednost projekta. Slika 1 prikazana u nastavku detaljnije sadrži broj ukupnih i riješenih prijava te vrstu prijava.

Grafikon 3. Prikaz broja i vrsta prijava putem projekta Smart Rovinj

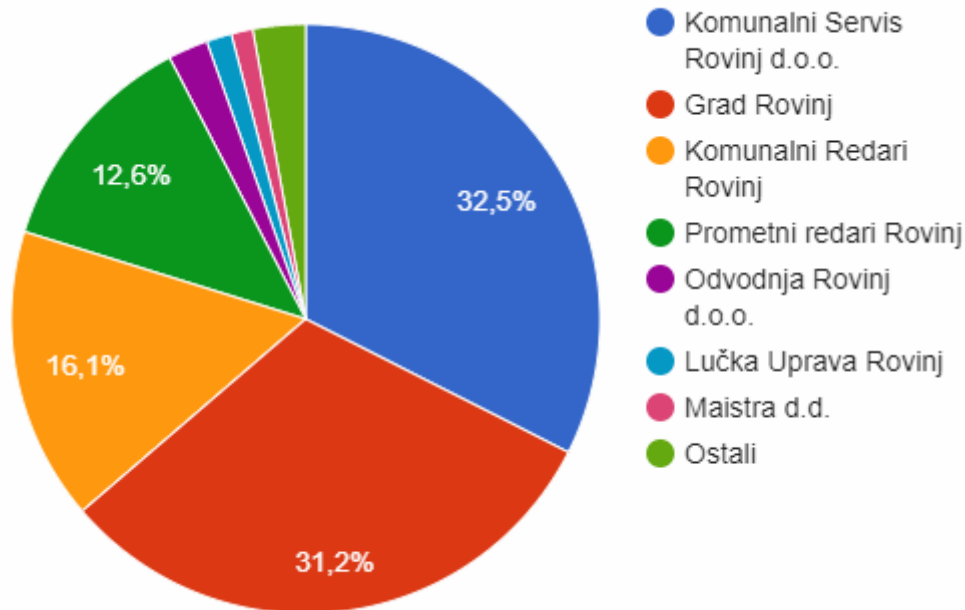

Izvor: SmartRovinj (2019.) Statistika [Online]. Dostupno na: <http://www.smartrovinj.com/statistike/> [Pristupljeno: 12. svibnja 2019.]

Unatoč prednostima sustava, može se zaključiti da je način prijave i rješavanja problema moguće dalje poboljšati. Sljedeća vrlo bitna primjedba, odnosi se na potrebu poboljšanja djelovanja tijekom realizacije više različitih projekata. U pojedinim slučajevima problemi ostaju neriješeni i zbog nedostatka kadrovskog kapaciteta za rješavanje, što može obeshrabriti građane i usporiti procese. Pri tome treba istaknuti potrebu odgovornog pristupanja rješavanju prijave, ali i potrebu odgovarajuće prijave slučajeva.

U nastavku je prikazana raspodjela prijave, poslova i prijedloga prema službama koje su zadužene za njihovo rješavanje.

Grafikon 4. Prijave po službama u sklopu projekta Smart Rovinj

Izvor: SmartRovinj (2019.) Statistika [Online]. Dostupno na: <http://www.smartrovinj.com/statistike/> [Pristupljeno: 12. svibnja 2019.]

Broj uključenih službi je značajan, ali su vidljive razlike u broju zaprimljenih prijava. Udio od 32,5 % odnosi se na Komunalni Servis Rovinj d.o.o., 31,2 % na Grad Rovinj, slijede Komunalni i prometni redari s 16,1 % i 12,6 %, a zatim Odvodnja Rovinj d.o.o., Maistra d.d., Lučka Uprava Rovinj, s manjim brojem. Vidljiva je mogućnost većeg korištenja usluga različitih službi. Također, u pojedinim slučajevima prijavljuju se problemi koji bi bili riješeni i bez zasebne prijave. Npr. u slučaju prijava intervencija održavanja koje se odnose na uobičajene probleme u centru grada, što također utječe i na statistiku. Prijava intervencije održavanja bila bi svrsishodna kada bi se problem nalazio npr. u periferiji grada gdje je broj prolaznika rjeđi.

Prilikom razmatranja djelotvornosti samog sustava zanimljivo je proučiti također podatke navedene u nastavku.

Slika 1. Sustav Smart Rovinj u brojkama

Ukupno prijava	Riješenih prijava	Prijava ovaj tjedan	Prijedloga	Prosječno vrijeme rješavanja	Poslova održavanja	Projekata
2455	2284	23	61	17 dana	167	96

Izvor: SmartRovinj (2019.) Statistika [Online]. Dostupno na: <http://www.smartrovinj.com/statistike/> [Pristupljeno: 12. svibnja 2019.]

Osim već navedenih poslanih i riješenih prijava, prati se broj prijava na tjednoj razini te je vidljivo da je u promatranom razdoblju pristiglo 23 prijave, što upućuje na kontinuirano praćenje i aktivnost sustava. Potrebno je prosječno 17 dana za rješavanje prijave što pokazuje ažurnost gradskih službi te njihovu spremnost na odgovor i reagiranje na probleme. Važno je istaknuti kako postoje već spomenute prijave koje nisu potrebne, a koje gradske službe rješavaju u vrlo kratkom roku te prijave koje su od većeg značaja za čije je rješavanje potrebno duže razdoblje. S obzirom na prosječno vrijeme rješavanja prijave od 17 dana i ostale pokazatelje može se zaključiti da je u konačnici rezultat korištenja sustava zadovoljavajući.

4.4. Projekti za daljnji razvoj grada

U sklopu projekata planiranih za razvoj grada u bližoj budućnosti analizirat će se i interpretirati nekoliko projekata od veće značajnosti koji će uskoro započeti s realizacijom. Grad Rovinj je u sklopu informiranja javnosti također organizirao izložbu o najznačajnijim planiranim projektima koja se održala u Multimedijalnom centru (Grad Rovinj-Rovigno, 2019c.), što predstavlja zanimljiv i koristan način uključivanja lokalne i šire javnosti u informiranje, ali i potencijalno uključivanje u realizaciju planova razvoja.

Kao prvi projekt može se odabrati izgradnja područnog vrtića u Rovinjskom Selu. Ovaj projekt obuhvaća objekt s dvije vrtićke i jednu jasličku jedinicu za prijam djece te distribucijsku kuhinju i dvoranu za više namjena. Planiranim projektom izgradit će se nova građevina koja će obuhvaćati prizemlje i prvi kat, na čestici površine 1 580 m², čija tlocrtna površina iznosi 533 m². Ukupna vrijednost projekta veća je od 9 milijuna

kuna, uz financiranje u iznosu od milijun kuna od strane Ministarstva (Grad Rovinj-Rovigno, 2018e.). Navedeni projekt osigurat će veći i kvalitetniji prihvat djece u odgojno obrazovni sustav, što može pomoći povećanju broja djece u Rovinjskom Selu, ali će ujedno i rasteretiti vrtiće u Rovinju. Samim time odgajateljice u vrtićima moći će se bolje posvetiti manjem broju djece te djeci omogućiti još kvalitetniji boravak.

Sljedeći veći projekt je izgradnja Sjeverne luke Valdibora – komunalne lučice San Pelagio, za što se razlog ponajprije nalazi u sve većem broju zahtjeva za vez plovila koji uvelike premašuju mogućnosti tekućih luka. Osim otvaranja novih vezova čiji točan broj još nije točno definiran (prema procjeni nalazi se u rasponu između 250 i 300 vezova), planira se uređenje obalnog pojasa, što će pogodovati potražnji za vezovima, ali i prostornom uređenju gradskoga područja. Ukupna vrijednost iznosi okvirno 40 milijuna kuna (Grad Rovinj-Rovigno, 2018f.). Uz to, rasteretit će se glavna luka u centru grada i omogućiti prijenos koncentracije iz centra na širu okolicu, odnosno na sjeverni dio grada, što je posebno bitno tijekom trajanja sezone.

Među značajnijim projektima nalazi se i izgradnja novog gradskog bazena u vrijednosti od 30 milijuna kuna, koji će se nalaziti u kompleksu bolnice za ortopediju i rehabilitaciju „Prim. dr. Martin Horvat“. Novi lječilišni gradski bazen prema najvišim i najsigurnijim standardima ujedno će služiti rovinjskim sportskim klubovima, a ponajviše vaterpolo klubovima te za plivanje tijekom zimskih mjeseci, dok za ljetne mjesece postoji očekivanje kako će kompleks omogućiti dodatnu vrijednost u radu bolnice (Grad Rovinj-Rovigno, 2018d.).

Posljednji u sklopu većih projekata je projekt uređenja Trga maršala Tita, glavnoga gradskog trga u gradu Rovinju, kojim će se obnoviti te redizajnirati gradsko središte s užim okolnim područjem (Grad Rovinj-Rovigno, 2019.). Navedeno će omogućiti novi (moderniji) izgled centra grada i glavnog gradskog trga kao jednog od najvažnijih i najreprezentativnijih dijelova grada, no postoji opasnost gubitka prepoznatljivost i svojevrsnog „šarma“ gradskoga trga koji prikazuje povijest grada s obzirom na to kako isti kroz povijest nije bio značajnije mijenjan te je uvijek zadržavao svoj izvorni oblik.

Projekt koji bi se mogao također ovdje uvrstiti je dogradnja Doma za starije osobe Domenico Pergolis, s obzirom na to kako bazna građevina nije mogla primati

konstantno rastući broj prijava. Nova građevina koja će se prostirati na 2.070,16 m² obuhvatit će četiri glavna odjela, od kojih je prvi dnevni boravak koji će moći primiti 24 osobe te tri odjela za stanovanje korisnika. Prizemlje će biti namijenjeno za pokretne osobe, a raspolagat će s 12 smještajnih jedinica (8 jednokrevetnih soba, jednom dvokrevetnom i jednim dvokrevetnim apartmanom). Prvi kat nove građevine bit će namijenjen za nepokretne osobe, a obuhvatit će 8 dvokrevetnih soba i jednu jednokrevetnu sobu. Drugi kat predviđen je za korisnike s Alzheimerovom bolešću i drugim demencijama te će uključivati osam jednokrevetnih soba, jednu dvokrevetnu sobu i jedan dvokrevetni apartman. Ukupna vrijednost dogradnje procijenjena je na 30 milijuna kuna, a trebala bi se podijeliti na dva jednaka dijela između Grada Rovinja – Rovigno i Istarske županije (Grad Rovinj-Rovigno, 2018c.). Ovim projektom osigurati će se novi smještajni kapaciteti za starije i nemoćne osobe koji će povećati ukupni prihvati građevina Doma za starije i nemoćne, što razvija socijalnu infrastrukturu grada putem brige za korisnike istih. Ovaj projekt je od velike važnosti s obzirom na to kako na području grada dugi niz godina postoji povećana potražnja za smještajem u Domu za starije i nemoćne. Dobivanje smještaja u istome bilo je dugotrajno čak i za one koji su bili među prvima na popisu, a s obzirom na to kako je popis bio povećati ovakav projekt bio je hitno potreban, smanjujući tako red i vrijeme čekanja na smještaj u Domu te povećavajući kvalitetu istoga za pripadajuće korisnike.

5. UTJECAJ TURIZMA NA RAZVOJ GRADA ROVINJA

5.1. Učinci razvoja turizma u Rovinju

Turizam značajno utječe na razvoj grada Rovinja, posebno zbog velikog broja dolazaka i noćenja gostiju, uz direktne, indirektne i inducirane učinke koji iz toga proizlaze. Na početku promatranja učinaka istražiti će se utjecaj turizma na gospodarstvo te analizirati mogući i postojeći ekonomski rizici snažno razvijenog turizma u manjim gradovima kao što je Rovinj.

Makroekonomija proučava sveukupno gospodarstvo i međuovisnosti između važnijih agregata, a koji su dobiveni zbrajanjem velikog broja manjih mikroekonomskih varijabli, što daje veliki značaj urbanim područjima i jedinicama lokalnih samouprava (Babić, 2000.). Posjetitelji koji pristižu imaju znatno veću sklonost potrošnji od domaćeg stanovništva. Navedena spremnost na potrošnju, odnosno sklonost potrošnji, povećava potražnju, što rezultira povećanom ponudom, koja može dovesti do povećanja zaposlenosti, s određenim multiplikativnim učinkom jer će zaposlenici koji su dobili posao, ali i poslodavci koji ostvaruju veću dobit također biti spremniji trošiti više, što dovodi do daljnjeg učinka multiplikatora. Do toga dolazi zato što se sklonost potrošnji ujedno može interpretirati kao spremnost trošenja vlastitog dohotka, stavljajući u odnos potrošnju i dohodak (Benić, 2016.). Sukladno tome, dolazi i do priljeva novca iz inozemstva, od čega ponajviše eura. Na području gradova koji su usmjereni prema turizmu to može imati značajan razvojni učinak.

Grad Rovinj kao jedan od najznačajnijih turističkih gradova u Republici Hrvatskoj tako pomaže regiji i državi. Samim time razvijenost turizma u gradu Rovinju doprinosi bruto domaćem proizvodu grada, regije i države, povećavajući osobnu potrošnju koja doprinosi povećanju rezultata. U većini zemalja osobna potrošnja najzastupljenija je sastavnica bruto domaćega proizvoda, a koja izražava ukupnu vrijednost trošenja (Borožan, 2002.), što potvrđuje i spoznaja kako je osobna potrošnja najznačajniji makroekonomski agregat koji u većini svjetskih gospodarstava čini u prosjeku 2/3 bruto domaćeg proizvoda (Bićanić i Deskar Škrbić, 2017.).

Navedenim se također dobiva uvid u moguće učinke turizma u gospodarstvu grada Rovinja izvan turističke ponude s obzirom na to kako povećani broj posjetitelja zahtjeva raznovrsnu kvalitetu i kvantitetu ponude.

No, sukladno tome može doći i do određenih negativnih utjecaja turizma, što se ponajprije odnosi na sve učestaliji slučaj korištenja mogućnosti ostvarivanja većih prihoda u kratkom razdoblju, rezultat kojih su primjeri polugodišnjeg poslovanja, ali i iskorištavanja radne snage ponajprije u uslužnim djelatnostima. Može se također dogoditi da zaposlenici, sa spoznajom koliko je potrebna radna snaga u turizmu, počinju zahtijevati previše. Samim time dolazi do konfliktnih i neprofesionalnih situacija tijekom turističke sezone, čak i do situacija kada postojeća ponuda ne može zadovoljiti još veću potražnju. Izvan turističke sezone situacija je nerijetko različita. Ponuda tijekom zimskih mjeseci značajno je slabija, a veliki dio obrta pa čak i poduzeća zatvoren, iako treba istaknuti pozitivna nastojanja da se situacija promijeni. Rovinj se s ovakvom slikom susreće određeni niz godina, postojeća ponuda dovoljna je za lokalno stanovništvo u smislu kvantitete, no ne i u smislu kvalitete, odnosno ne postoji značajnija raznovrsnost ponude, dok su pojedina zanimanja potpuno nestala na području grada. Očekivanja za budućnost također neće biti znatno bolja ako se nastavi trend otvaranja novih poduzeća i obrta s istom svrhom brzog ostvarivanja prihoda u nekoliko ljetnih mjeseci, s provjerenim poslovima koji uspijevaju zbog iznimno velike potražnje, zbog čega se ostala zanimanja zanemaruju, a što posljedično dovodi do smanjenja broja aktivnih djelatnosti. Rješenje je u održivom upravljanju i pravovremenom prepoznavanju postojećih rizika brzog razvoja turizma.

5.2. Problematika povećanja broja posjetitelja

Snažan rast turizma i povećanje broja posjetitelja imaju i pozitivne i negativne strane, kao što je ranije istaknuto. Povećanje broja turista s pozitivne strane, osim navedenih ekonomskih učinaka, donosi upoznavanje mnogih običaja i kultura, povezanost sa svijetom, razvoj selektivnih oblika turizma. Međutim, sa sve većim brojem posjetitelja, uz ugrožavanje nosivog kapaciteta, postoji prijetnja od kriminala, ugrožava se zdravstvena sigurnost, što testira gradske vlasti i nadležne institucije o spremnosti reagiranja i zaštite s obzirom na moguće ishode, a ponajviše iz razloga što su takve pojave teško predvidive te kao takve nisu podložne preventivnim kontrolama ili onemogućavanju. Logično, sa sve većim povećanjem broja posjetitelja, rizici ostvarivanja negativnih učinaka turizma su statistički veći.

Prema podacima u tablici 9 dokazan je porast broja noćenja u razdoblju od 2016. do 2018. godine u Rovinju.

Tablica 9. Broj ostvarenih noćenja za razdoblje 2016. – 2018. godine u Rovinju

Godina	Broj noćenja
2016.	3.477.587
2017.	3.850.117
2018.	4.059.284

Izvor: Turistička zajednica Grada Rovinja (2019a.)

Postoji nekoliko glavnih i rastućih problema koje stvara kontinuirano povećanje broja posjetitelja.

Sukladno utjecaju turizma, turističke destinacije postaju aglomeracije sa snažnim ponudama u turizmu. Takva mjesta mogu tijekom turističke sezone postići višestruko povećanje broja ukupnog trenutnog stanovništva, dakle stanovnika i posjetitelja koji privremeno borave u destinaciji i doživjeti ozbiljnije aglomeracijske promjene (Marinović-Uzelac, 1986.). Navedene promjene uključuju moguće prestrukturiranje demografije grada, promjenu prostornog planiranja, neravnomjerni razvoj različitih područja grada te razvoj koji je prilagođen za turističke sezone, što će se pokušati objasniti u nastavku rada na primjeru grada Rovinja.

5.2.1. Prenapučenost grada i migracije sezonskih radnika

Povećanje broja turista moguće je promatrati s različitih aspekata, pri čemu će se detaljnije analizirati problemi prevelikog broja turista i problematika radne snage. U nastavku je prikazan broj dolazaka u Rovinju u razdoblju od 2016. do 2018. godine.

Tablica 10. Dolasci turista za razdoblje 2016. – 2018. godine u Rovinju

Godina	Broj noćenja
2016.	561.023
2017.	625.665
2018.	693.348

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (2019.)

Nastavno na ranije prikazan broj stanovnika (14.294) te broj dolazaka prikazan u tablici 10, usporedbom proizlazi da je broj turista na 100 stanovnika Rovinja iznosio 3.924,88 2016. godine, a 4.850,62 2018. godine, što upućuje na potencijalne probleme prevelikog broja turista.

U Rovinju je ujedno prisutno značajno povećanje novogradnje te se svaki manji dio slobodnog zemljišta počeo koristiti za gradnju novih smještajnih kapaciteta, uz prilagodbu velikog broja postojećih objekata za potrebe turizma. Time se dijelom započelo s devastacijom okoliša, što dovodi do toga da grad Rovinj više ne može razvojni i prostorno pratiti gradnju, a to se najviše može primijetiti u samome centru grada. Navedeno dovodi do širenja grada i stvara nove izazove urbanog razvoja, ali i utječe na kvalitetu života lokalnog stanovništva.

Povećanje ukupnog broja kategoriziranih objekata i ukupnog broja ležajeva prikazano je u tablici 11 u nastavku.

Tablica 11. Ukupan broj kategoriziranih objekata i ležajeva 2016. – 2019. (na dane 15.07.)

Godina	Broj kategoriziranih objekata	Broj ležajeva
2016.	1.954	34.819
2017.	2.216	35.895
2018.	2.536	37.337
2019.	2.734	38.863

Izvor: Turistička zajednica Grada Rovinja (2019b.)

Navedena tablica prikazuje ukupan broj te povećanje broja kategoriziranih objekata, dakle s izostavljenim nekomercijalnim objektima i ležajevima u vlasništvu stanovnika i stranaca. S obzirom na broj stanovnika uočava se kako je broj ležajeva više nego dvostruko veći od broja stanovnika.

Tu treba također istaknuti kupnju i izgradnju kuća/stanova od strane inozemnih građana, što je vidljivo u ukupnom broju vikendica koje su namijenjene također za vlastitu uporabu. Navedeno ne mora nužno stvarati problem, ali ubrzana gradnja utječe na prenapučenost i cijenu nekretnina, ponajviše s obzirom na to kako se posljednjih godina broj takvih stambenih objekata uvelike povećao.

Tablica 12. Ukupan broj vikendica u razdoblju 2016. – 2019. (na dane 15.07.)

Godina	Broj vikendica
2016.	548
2017.	678
2018.	945
2019.	1.048

Izvor: Turistička zajednica Grada Rovinja (2019c.)

Prema izvješću koje obuhvaća ukupan broj vikendica na dan 15.07. za 2016., 2017., 2018. te 2019. godinu uočava se gotovo dvostruko povećanje broja vikendica.

Povećanje broja objekata za smještaj gostiju često ne rezultira odgovarajućom kvalitetom, pri čemu se javlja rizik zamjene kvalitete kvantitetom. Međutim, postoje i nova velika ulaganja u poboljšanje kvalitete ponude, kao što već navedena ACI marina te Grand Park Hotel, koji ujedno održavaju cijenu sukladno kvaliteti.

Nadalje, povećanje broja turista može se sagledati i s aspekta strukture djelatnosti koje se razvijaju u gradu (i mogućeg nejednakog razvoja različitih djelatnosti). Tablica 13 u nastavku prikazuje strukturu poduzetnika sa sjedištem na području grada Rovinja prema djelatnostima uključujući i prosječan broj zaposlenika istih.

Tablica 13. Struktura poduzetnika grada Rovinja po djelatnostima i prosječan broj zaposlenih

Djelatnost	Broj poduzetnika			Prosječan broj zaposlenih		
	2011.	2012.	2013.	2011.	2012.	2013.
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	20	22	17	180	171	163
B Rudarstvo i vađenje	3	3	2	14	17	17
C Prerađivačka industrija	41	49	47	794	837	906
E Opskrba vodom; uklanjanje otpad. voda, gospod. otpadom i dr.	1	1	1	143	139	144
F Građevinarstvo	80	81	85	236	254	257
G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila	191	171	170	625	563	564
H Prijevoz i skladištenje	11	11	11	24	7	6
I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	66	68	77	1.845	1.815	1.853
J Informacije i komunikacije	7	5	9	6	4	8
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2	2	1	0	0	0
L Poslovanje nekretninama	235	220	211	36	29	38
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	76	78	83	186	174	183
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	56	47	53	56	45	53
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	9	9	9	47	56	58
R Umjetnost, zabava i rekreacija	6	6	7	2	1	14
S Ostale uslužne djelatnosti	14	13	14	11	6	9
Ukupno	818	786	797	4.205	4.118	4.276

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2015.) Strategija razvoja grada Rovinja - Rovigno za razdoblje 2015. – 2020. godine [Online]. Dostupno na: <http://rovinjhr.lin53.host25.com/wp-content/uploads/2016/11/STRATEGIJA-GRADA-ROVINJA-FINALNA-VERZIJA.pdf> [Pristupljeno: 12. rujna 2019.]

Prema navedenoj tablici vidljivo je kako se prema broju poduzetnika najviše ističu poslovanje nekretninama, trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila. Nadalje, prema broju zaposlenih najveći broj proizlazi iz djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i posluživanja hrane, što potvrđuje navedenu problematiku.

Koncentracija aktivnosti u centru grada kreira svojevrsan rizik centralizacije te nejednakosti između centra grada te uže i šire okolice.

Vežano za povećanje broja dolazaka i noćenja turista te ostale opisane učinke razvoja turizma, sljedeći problem koji je potrebno istaknuti odnosi se na pronalazak odgovarajuće radne snage za potrebe turizma na području grada, ali i šire, što je također moguće sagledati s različitih aspekata.

Navedeno uzrokuje značajne dnevne migracije radnika te dovodi i do povećanja prometa na obližnjim cestama i prometnicama. Međutim, nove potrebe za radnicima su sve veće pa se radna snaga počela tražiti na području Republike Hrvatske, zapošljavajući tako stanovnike uglavnom iz županija nizinske Hrvatske, ali i šire, izvan granica Hrvatske.

U tablici 14 u nastavku teksta prikazan je ukupan broj izdanih radnih dozvola na području grada Rovinja počevši od 2014. godine do 2019. godine, zaključno s danom 09. kolovoza.

Tablica 14. Ukupan broj izdanih radnih dozvola za područje grada Rovinja

Godina	Izdane dozvole
2014.	24
2015.	23
2016.	24
2017.	56
2018.	776
2019. (09.08.)	960

Izvor: Policijska postaja Rovinj-Rovigno (2019.)

Navedeni podaci potvrđuju napisano kroz rad. Potrebno je istaknuti da se ukupan broj izdanih radnih dozvola značajnije povećao 2017., a posebno od 2018. Trend rasta nastavlja se i u 2019. godini.

Značajan broj radnika dolazi iz obližnjih zemalja (ponajviše Srbije te Bosne i Hercegovine). Pri tome je potrebno izdavanje radnih dozvola, prijava radnika, što povećava obujam posla u ustanovama kao što su Policija i Porezna uprava. U pojedinim slučajevima izazov predstavlja i rješavanje pitanja odgovarajućeg smještaja radnika iz inozemstva, s obzirom na veliki broj objekata koji je namijenjen za iznajmljivanje turistima.

Vezano za pitanje odgovarajuće radne snage u turizmu može se također zaključiti da nerijetko nedostaje profesionalnih radnika, javlja se problematika specijaliziranih znanja, kao što je znanje stranih jezika, pružanje dodatnih turističkih usluga. Posljedično, zbog manjka ponude radnika moguće je da će pojedini iskoristiti priliku i postaviti različite zahtjeve za poslodavce, ali s druge strane javlja se i problematika prekovremenog rada te neodgovarajućih uvjeta rada/smještaja sezonske radne snage.

5.2.2. Opterećenje infrastrukture

Opterećenje infrastrukture jedan je od glavnih problema kontinuiranog povećanja broja posjetitelja, a koji se može promatrati sa nekoliko različitih aspekata, kao što su potrošnja električne energije, dostupnost pitke vode, opterećenje odvodnje, telekomunikacijskih mreža, otežano zbrinjavanje otpada, prometne gužve i poteškoće u pronalasku parking mjesta i slično.

Grad Rovinj se više ne suočava s problemom koji se početkom 2000-ih godina manifestirao kroz redukcije te nerijetke nestanke struje tijekom kolovoza kada je broj posjetitelja bio i ostao najveći. No, i dalje postoji veliki izazov za zadovoljavanje potreba grada Rovinja, njegovog stanovništva i posjetitelja s obzirom na potrošnju električne energije i dostupnost pitke vode.

S gledišta opterećenja odvodnje također postoji znatniji napredak. Naime, novim sustavima odvodnje i kanalizacijske mreže riješio se jedan od glavnih problema. Novi sustav odvodnje i kanalizacijske mreže bez poteškoća podnose veća opterećenja za vrijeme trajanja turističke sezone.

S druge strane, telekomunikacijske mreže koje također bilježe napredak u određenim vremenskim presjecima, u pojedinim naseljima ipak ne uspijevaju omogućiti svima

kvalitetan pristup internet mreži. Internet koji je danas neizostavan dio života i poslovanja, za vrijeme ljetnih mjeseci ostaje karika koja nije unaprijeđena u cijelosti. Potrebe posjetitelja, ali i stanovništva te poslovanja zahtijevaju poboljšanje pristupa. Učestalo uvođenje 4G mreža u sve više naselja u određenim trenucima i dalje ne uspijeva zadovoljiti sve potrebe, zbog čega postoje konstantna ulaganja u ovu vrstu mreža. U gradu Rovinju postoji i postavljanje mreže javnog gradskog Interneta na sve više lokacija koji također nerijetko ne uspijeva zadovoljiti potrebe svih pristupnika, no i s ovog aspekta postoje kontinuirana poboljšavanja i unaprijeđenja što treba istaknuti.

S povećanjem broja posjetitelja također se povećava količina otpada za zbrinjavanje, čemu dodatno doprinose otvorena poslovanja te mnogobrojni restorani, ali i trgovine koje naručuju više robe te velike količine kartona i materijala za pakiranje moraju biti adekvatno zbrinuti. Naravno, u svrhu toga kupuje se više strojeva i vozila za odvoz smeća te se u ljetnim mjesecima zapošljava više radnika koji bi taj otpad mogli brzo i kvalitetno odvesti i zbrinuti. Međutim, negativna strana jest ona količina otpada koja zagađuje okoliš i koja nije odgovarajuće odložena (primarno od pojedinaca). S obzirom na veliki broj posjetitelja, gradske službe su po tom pitanju pred velikim izazovom, koji bi se mogao s jedne strane riješiti povećanjem broja vozila za odvoz smeća te broja zaposlenih, ali s druge strane problem je u onom dijelu posjetitelja koji se ponaša neodgovorno po pitanju zaštite okoliša. Ovom problemu stoga bi trebalo pristupiti kombiniranjem različitih načina rješavanja, odnosno uz povećanje broja vozila za odvoz i zaposlenika trebalo bi ujediniti i kazne za neodgovorno odlaganje otpada. Navedeno bi zahtijevalo veći broj zaposlenika, ali i aktivnosti informiranja, koje bi trebale upoznati posjetitelje s načinima odlaganja otpada i mrežom odlagališta. Time bi se predstavljao grad Rovinj kao ekološki osviješten grad, koji iako ima veće količine otpada pazi na zbrinjavanje.

Jedan od glavnih, a možda i najveći problem koji predstavlja povećanje broja posjetitelja tijekom turističke sezone jesu prometne gužve te nemogućnost pronalaska parking mjesta. Uz kontinuirane napore gradskih vlasti da riješe ovaj problem isti je i dalje prisutan. Prometne gužve prisutne su u svako doba dana na području cijeloga grada. Kao što je već spomenuto, u sklopu rješavanja ovoga problema izgrađuju se brojni kružni tokovi kako bi se izbjegla raskrižja koja opterećuju promet, a ponajviše problem stvaraju sporedne ceste sa kojih se ne može

olako pristupiti glavnoj cesti. Kružni tokovi omogućuju bolju prohodnost vozilima te je vidljiv napredak na tom planu. Ipak, postoje i drugačija rješenja kojima se određene ceste iz dvosmjernih prenamjenjuju u jednosmjerne što nije rezultiralo većim poboljšanjima već se promet samo preusmjerio na drugo mjesto kao i stvaranje gužvi.

Navedene prometne gužve i povećani broj vozila ujedno zagađuju zrak ispuštajući štetne plinove, predstavljajući tako i ekološki problem. No osim toga dolazi do velikog trošenja relativno starih cesta, odnosno asfaltnih površina cesta po kojima ujedno voze i dostavna vozila (kao što su kombiji i kamioni), što dodatno oštećuje i uništava površine cesta koje postaju istrošene. To ujedno smanjuje sigurnost u prometu. Grad Rovinj i za taj slučaj ima spremne radnje te kao što je navedeno u prijašnjim dijelovima rada tijekom rekonstrukcije i postavljanja novog sustava odvodnje i kanalizacijskih mreža ujedno su i obnovljeni dijelovi cesta, a osim toga započinje se s obnovom pojedinih dionica gdje ne prolazi i neće prolaziti kanalizacijska mreža.

Također, uz povećanje broja posjetitelja i sudionika u prometu značajni su i biciklisti koji koriste ceste uz sva ostala vozila, ali pojedini ujedno stvaraju prometne gužve s obzirom na vrlo česta neodgovorna pristupanja prometu, otežavajući mogućnost njihova zaobilaženja. S obzirom na to kako je Rovinj mali grad te ne može lako dozvoliti proširenje cesta, rješenje ovoga stalno prisutnog problema bilo bi povećanje kontrola u prometu koje bi ponajviše kontrolirale korištenje cestovnih površina s vozilima koja nisu na motorni pogon. Alternativno rješenje bilo bi ucrtavanje biciklističke staze na nogostup što se može vidjeti u gradovima sa sličnim poteškoćama čime bi se nogostupi razdvojili na pješačku i biciklističku stazu.

Uz povećanje broja posjetitelja i vozila na cestama pojavljuje se i problem parkiranja navedenih vozila. Često se događa kako iznajmljivači smještajnih jedinica ne mogu osigurati parking svojim gostima koji su primorani parkirati na parkiralištima, izvan centra grada i na zelenim površinama, pa čak postoje slučajevi ulica gdje su vozila parkirana po nogostupima ili u manje prometnim naseljima na cesti uz sam rub. Navedeno stvara lošu sliku o gradu, ali ujedno otežava promet ostalim vozilima, biciklistima i pješacima. S druge strane, uz automobile koji stalno koriste gradska parkirališta postoje i mnogobrojni automobili koji su privremeno parkirani, što otežava ostalim sudionicima u prometu pronalazak parking mjesta.

Rješenje o izgradnji novih parking mjesta pronalazi se jedino izvan centra grada gdje još uvijek stanovnici i posjetitelji nisu zainteresirani za parkiranje ako nije nužno. Postoji mogućnost otvaranja takvih mjesta, a koja bi koristili ponajviše oni posjetitelji koji nemaju mogućnost parkinga u sklopu svoje smještajne jedinice, ali i ostali uz uvođenje linija gradskog prijevoza.

Vezano za navedene poteškoće prilikom pronalaska parking mjesta te ranije spomenute bicikliste, značajno je navesti kako niti biciklisti nemaju prikladna mjesta gdje ostaviti i osigurati svoje bicikle. S povećanjem broja biciklista, ali i jačanjem cikloturizma, u gradu Rovinju nije se značajnije povećao broj stalaka za parkiranje bicikala, što predstavlja još jedan problem povećanja broja posjetitelja. Rješenje za ovaj problem relativno je jednostavno, s obzirom na to kako se broj stalaka za bicikle s lakoćom može povećati, odnosno navedeno rješenje povoljnije je i jednostavnije ostvariti u odnosu na ostala potrebna rješenja.

Problemi koje grad Rovinj dugo godina pokušava, ali ne uspijeva u potpunosti riješiti pokazuju probleme velikog broja posjetitelja u malom gradskom području.

5.3. Razvoj urbanog područja sukladno zahtjevima turizma

Tijekom i izvan turističke sezone postoje različiti prioriteti razvoja. Međutim, može se primijetiti da se razvoj grada Rovinja podređuje uvjetima za lakše upravljanje gradom tijekom turističke sezone. Takav razvoj ujedno djelomično pogoduje prioritetima razvoja koji se odnose na razdoblje izvan turističke sezone.

Temeljem istraživanja Blažević (2019.), koja je istraživala stavove lokalnog stanovništva o utjecaju turizma na grad Rovinj, a koje uključuje ekonomske učinke, ekološke učinke te sociokulturne, proizlazi da se 86,3% ispitanika složilo s izjavom da turizam privlači više ulaganja i potrošnje za grad Rovinj od drugih gospodarskih aktivnosti. Također 81,3% ispitanika smatra da se životni standard ubrzano povećao zbog toga što turisti troše svoj novac na njihovom teritoriju. S druge strane vidljivo je da unatoč prepoznavanju pozitivnih ekonomski učinaka lokalno stanovništvo nije zanemarilo gospodarske probleme s kojima se suočava grad Rovinj kao turistička destinacija te su se složili da su zbog turizma porasle cijene dobara, nekretnina i usluga; čak 71,2% ispitanika složilo se s ovom izjavom (Blažević, 2019.).

S aspekta ekoloških učinaka glavni prigovor je zagađenje koje potencijalno uzrokuje turizam. 81,3% ispitanika složilo se da turizam povećava prometnu gužvu, buku i zagađenje okoliša. Uz to, udio ispitanika koji se složio kako se izgradnjom hotela i drugih turističkih objekata uništio prirodni okoliš tog mjesta iznosio je 61,3%, a neznatno veći postotak od 67,6% odnosio se na one koji se slažu s izjavom da su posljedica turizma neugodno prepuna mjesta i mjesta koja su nedostupna domicilnom stanovništvu tijekom visoke sezone (Blažević, 2019.).

Prilikom promatranja sociokulturnih učinaka, može se istaknuti da se lokalno stanovništvo (86,2%) složilo da je upoznavanje turista iz svih dijelova države i svijeta vrijedno iskustvo te da su turisti zainteresirani za učenje o kulturi grada Rovinja (71,3%). Više od pola ispitanika (68,8%) izjavilo je da turizam potiče obnovu povijesnih zgrada. Ipak, 58,8% navelo je turiste kao uzrok porasta sigurnosnih problema i kriminalnih aktivnosti kao što su alkoholizam, pljačka, kockanje, uporaba droga i tako dalje (Blažević, 2019.).

Grad Rovinj nameće se kao turistički grad što s pogleda prostornog planiranja znači velike promjene koje će poduprijeti novi imidž grada te predstaviti grad na jedan sasvim novi način koji će privlačiti nove posjetitelje te zadržati postojeće i vratiti stare. No, sukladno tome takve prostorne promjene dovode i do negativnih posljedica. Navedene promjene uzrokuju svojevrsne devastacije okoliša, uništavanje i nestajanje zelenih površina na području grada te gubitak postojećeg imidža koji je pratio grad Rovinj tijekom prijašnjih godina te ujedno i rastao s jačanjem turizma. Rezultat može biti razvoj sukladno vanjskim utjecajima, čime se kao negativna posljedica pojavljuje gubitak identiteta samoga grada među pokušajima stvaranja novog. Na taj način jedan mali turistički gradić postaje turistički grad s luksuznom ponudom, ali s vrlo nestabilnim temeljima, ako se ne spriječe negativni učinci i diverzificira gospodarska aktivnost. Svojevrsno restrukturiranje grada vrlo je skupo, konstantno uređenje, unaprjeđenje i promjene grada traže višegodišnja ulaganja, a kako bi povrat bio odgovarajući tu treba uključiti interese različitih dionika i na vrijeme prepoznati rizike ubrzanog turističkog razvoja, što je bitno i zbog ostvarivanja odgovarajuće kvalitete života lokalnog stanovništva.

Iako je potrebno voditi brigu o turizmu te problemima i izazovima koje predstavlja i donosi, dobiva se dojam kako je razvoj grada podvrgnut zahtjevima turizma i

prilagođavanju uvjeta za razvoj turizma. Na primjeru malog grada koji posjeduje snažne elemente atraktivnosti, u praksi nije jednostavno voditi brigu o održivom razvoju turizma i uz to razvijati ostale djelatnosti, ali navedeno se treba nastojati ostvariti.

Tijekom zimskih mjeseci dobiva se uvid koliko turizam znači gradu te koliko je grad postao ovisan o turizmu. Uz to treba istaknuti zanimljivu pojavu, a to je slučaj da su stanovnici grada Rovinja navikli ostvarivati prihode na području grada, ali trošiti ih drugdje. Primjeri ovoga jesu razni, s problemima u ponudi i potražnji različitih dobara i usluga prilagođenih potrebama lokalnog stanovništva.

Ekonomska znanost uči kako ne smije doći do situacije u kojoj će jedna djelatnost predstavljati gospodarstvo, što postoji kao rizik u brojnim turističkim mjestima. Uz prisutnost poticaja od strane Grada, ali i ostalih nositelja ekonomske politike za otvaranje djelatnosti izvan grane turizma te odgovarajućim upravljanjem urbanim razvojem, moguće je prednosti i potencijale za razvoj turizma povezati s ostalim aspektima gospodarstva i koordinirano provoditi razvojne aktivnosti na zadovoljstvo svih uključenih sudionika i djelatnosti. Navedena problematika zapažena je putem analize stanja, ali i analizom rezultata istraživanja koji podržavaju prikazane zaključke u ovome radu.

6. ZAKLJUČAK

Razvoj društva i gospodarstva zajedno s teritorijalnim aspektom čini sustav upravljanja razvojem složenim. Sustav se pri tome odnosi na cjeloviti društveni, gospodarski i fizički razvoj promatranog područja, odnosno pokriva različite aspekte (Šimunović, 1986.). Urbani razvoj potrebno je promatrati kao skup djelovanja različitih odrednica na urbanom prostoru, što doprinosi složenosti u procesu upravljanja.

U radu je prikazano da je u novije vrijeme urbani razvoj postao sve značajniji, jedinice lokalne samouprave dobivaju sve veće ovlasti i djelokrug, što potiče daljnju decentralizaciju. Razlog tome nalazi se u činjenici kako jedinice lokalne samouprave imaju najbolji uvid na koji način poticati daljnji razvoj urbanog područja, omogućujući tako maksimalnu mogućnost razvoja svih urbanih područja zemlje. Navedeno također potiče ravnomjerniji razvoj. Pri tome je svakako bitna suradnja različitih razina upravljanja.

Takvim pristupom urbana područja, gradovi imaju priliku samostalnije upravljati razvojem, prepoznati specifičnosti područja, ali i neovisno koristiti pojedine instrumente poticanja urbanog razvoja. Svoje ciljeve, prioritete i razvojne aktivnosti trebaju strateški sagledavati te s tim u vezi i definirati u okviru strategija urbanog razvoja. No, prije svake odluke potrebno je detaljno analizirati trenutno stanje pojedinih aspekata urbanog razvoja i moguće implikacije. Nakon donošenja strategije treba odrediti način na koji će se mjeriti učinkovitost provođenja. Naime, urbani razvoj jest složeni postupak kojim se razvija cijeli grad, odnosno urbano područje sa svim svojim obilježjima i međuzavisnostima, što čini postupak zahtjevnim, posebno s obzirom na to kako su mnoge aktivnosti nepredvidive te se na određene učinke ne može s lakoćom utjecati. Međutim, treba ih sagledati i na vrijeme odgovarajuće usmjeriti. Ujedno, urbani razvoj obuhvaća gospodarski razvoj, prostorno planiranje, upravljanje infrastrukturom, brigu o stanovništvu, zaštiti okoliša i šire, što zahtijeva višedimenzionalno praćenje razvojnih aktivnosti.

Grad Rovinj sa svojim geografskim i društveno-ekonomskim obilježjima ima mnoge prednosti za koje postoje i poticaji od strane gradskih vlasti. Uređenje grada neprestano se provodi osiguravajući tako bolju funkcionalnost te bolji izgled gradskih površina. Grad Rovinj nastoji ulagati u unaprjeđenje svih aspekata infrastrukture u

širem smislu te prepoznatljivost grada. Vrijedi istaknuti rekonstrukciju prometne infrastrukture u cilju boljeg povezivanja grada, a postoje i potencijali za daljnji razvoj prometnog sustava. Pomorska povezanost se također razvija pa se tako krajem travnja tekuće godine dovršila rekonstrukcija ACI marine. Planira se rekonstrukcija sjeverne luke koja će osigurati tristotinjak novih vezova, uz postojanje pristaništa za cruisere i putničke brodove u neposrednoj blizini centra grada. Veliki dio cestovnih površina obnovljen je i u sklopu rekonstrukcije i unaprjeđenja sustava javne odvodnje. Rekonstrukcijom i unaprjeđenjem sustava javne odvodnje te ugradnjom kanalizacijskih mreža unaprijeđeni su i poboljšani kanali odvodnje, koji osim što su rekonstruirani omogućuju i veći protok odvodnje, što je ponajviše važno tijekom turističke sezone kada pristižu brojni posjetitelji. Navedeno je bitno i s aspekta kvalitete života lokalnog stanovništva. Društvena infrastruktura grada također je kvalitetno strukturirana po pitanju odgojno obrazovnih ustanova, zdravstvenih ustanova te sigurnosti grada. Daljnje poticanje razvoja društvene infrastrukture, društvene zajednice, razvoj sporta i kulture, aktivnosti su koje se trebaju i dalje razvijati.

Teme i primjeri te analiza pokazatelja obrađeni kroz rad dokazuju da turizam ima značajan utjecaj na razvoj Rovinja. U radu su detaljno prikazani i pozitivni i negativni učinci razvoja turizma potvrđujući da je potrebno odgovarajuće prepoznati zahtjeve provedbe turističkih aktivnosti, ali i održivo upravljati razvojem u širem smislu, povezujući različite potrebe/interese. Postoji također rizik nejednakog razvoja centra i okruženja.

Strategija urbanog razvoja prepoznaje i obuhvaća moguća rješenja ovih problema, uz ostale strateške ciljeve razvoja.

Projekti koji se provode na području grada Rovinja (odabrani primjeri opisani su u radu) upućuju na hvalevrijedne inicijative koje nisu vezane isključivo uz turizam te kao takve imaju direktni i indirektni utjecaj na razvoj grada.

S aspekta cjelokupnog upravljanja razvojem pred nositelje provedbe politika postavlja se izazov povezivanja interesa razvoja turizma s ostalim potrebama, što na primjeru malog grada nije jednostavan zadatak.

LITERATURA

KNJIGE

1. BABIĆ, M. (2000.) *Makroekonomija*. Zagreb: Mate
2. BENIĆ, Đ. (2016.) *Makroekonomija*. Zagreb: Školska knjiga
3. BOGDANOVIĆ, B. (2001.) *Grad i budućnost*. Zagreb: Naklada Mlinarec – Plavić
4. BOROZAN, Đ. (2002.) *Makroekonomija*. Osijek: Ekonomski fakultet
5. BRUNČIĆ, D. (2001.) *Lokalna samouprava: hrvatska i nizozemska iskustva*. Osijek: Hrvatski institut za lokalnu samoupravu
6. GISEVIUS, W. (1998.) *Vodič kroz lokalnu politiku*. Zagreb: Zaklada Friedrich Ebert
7. HRŽENJAK, J. (1993.) *Lokalna samouprava i uprava u Republici Hrvatskoj*. Zagreb: Informator
8. MARINOVIĆ-UZELAC, A. (1986.) *Naselja, gradovi, prostori: studije i razmišljanja*. Zagreb: Tehnička knjiga
9. MCLEAN, M. L. (2009.) *Razumijevanje vaše ekonomije: korištenje analize za vođenje lokalnog strateškog planiranja*. Zagreb: Zagrebačka škola ekonomije i managementa, Mate
10. PEGAN, S. (2007.) *Urbanizam: uvod u detaljno urbanističko planiranje*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet
11. ŠARINIĆ, J. (2015.) *Od nove urbane sociologije prema sociologiji urbanog*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, Hrvatsko sociološko društvo
12. ŠIMUNOVIĆ, I. (1986.) *Grad u regiji*. Split: Marksistički centar Konferencije SKH Zajednice općina
13. VRESK, M. (1984.) *Razvoj urbanih sistema u svijetu: geografski pregled*. Zagreb: Školska knjiga
14. VRESK, M. (2002.) *Grad i urbanizacija: osnove urbane geografije*. Zagreb: Školska knjiga

ČLANCI U ČASOPISIMA

1. ANIĆ, I. J. (2012.) Urbana politika kao dio regionalne politike u Europskoj uniji i Hrvatskoj. *Hrvatska i komparativna javna uprava: časopis za teoriju i praksu javne uprave*. 12 (2). Str. 463-488.
2. BAJO, A. i BRONIĆ, M. (2004.) Fiskalna decentralizacija u Hrvatskoj: problemi fiskalnog izravnjanja. *Financijska teorija i praksa*. 28 (4). Str. 445-467.
3. KRTALIĆ, S. i GASPARINI, A. (2007.) Kako pristupiti fiskalnoj decentralizaciji. *Economic research – Ekonomska istraživanja*. 20 (2). Str. 104-115.

INTERNET IZVORI

1. ACI d.d. (2019.) Svečano otvorena ACI marina Rovinj [Online]. Dostupno na: <https://www.aci-marinas.com/svecano-otvorena-aci-marina-rovinj/> [Pristupljeno: 04. svibnja 2019.]
2. BAJO, A. (2012.) Fiskalna decentralizacija [Online]. Dostupno na: <http://www.ijf.hr/rosen/rosenic/decentralizacija.pdf> [Pristupljeno: 08. srpnja 2019.]
3. BAJO, A. i OTT K. (2005.) Fiskalna decentralizacija u Hrvatskoj: Uvodni rad za Zbornik radova Foruma o fiskalnoj decentralizaciji [Online]. Dostupno na: http://www.ijf.hr/FDI/ott_bajo-hrv.pdf [Pristupljeno: 12. rujna 2019.]
4. BIĆANIĆ, I. i DESKAR ŠKRBIĆ, M. (2017.) Osobna potrošnja [Online]. Dostupno na: <https://arhivanalitika.hr/blog/b2b-br-2-osobna-potrosnja/> [Pristupljeno: 18. svibnja 2019.]
5. BLAŽEVIĆ, Z. (2019.) Stavovi lokalnog stanovništva o razvoju turizma u Rovinju. Specijalistički diplomski stručni rad. Zagreb: Veleučilište Vern. [Online]. Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vern%3A746/datastream/PDF/view> [Pristupljeno: 18. kolovoza 2019.]
6. ČAVRAK, V. (2012.) Uloga gradova u regionalnom razvoju [Online]. Dostupno na: http://www.rifin.com/images/stories/2012/09/vladimir_cavrak.pdf [Pristupljeno: 10. rujna 2019.]
7. DENONA BOGOVIĆ, N., DREZGIĆ, S. i ČEGAR, S. (2017.) Evaluacija postojećeg i prijedlog novog modela za izračunavanje indeksa te izračun novog indeksa razvijenosti lokalne i područne samouprave u Republici Hrvatskoj. Rijeka, Zagreb: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, CLER;

- Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. [Online]. Dostupno na: https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages/O%20ministarstvu/Regionalni%20razvoj/indeks%20razvijenosti/Studija_novi%20model%20indeksa%20razvijenosti_CLER.pdf [Pristupljeno: 22. kolovoza 2019.]
8. DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU REPUBLIKE HRVATSKE (2018.) Gradovi statistici – Doseljeno i odseljeno stanovništvo po gradovima. Priopćenja. [Online]. Dostupno na: <https://www.dzs.hr/> [Pristupljeno: 11. rujna 2019.]
 9. DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU REPUBLIKE HRVATSKE (2019.) Gradovi u statistici – Turizam. Priopćenja. [Online]. Dostupno na: <https://www.dzs.hr/> [Pristupljeno: 11. rujna 2019.]
 10. ĐULABIĆ, V. (2018.) Lokalna samouprava i decentralizacija u Hrvatskoj. Zagreb: Friedrich-Ebert-Stiftung, Regional Office for Croatia and Slovenia. [Online]. Dostupno na: <https://bib.irb.hr/datoteka/962156.VDulabic-Lokalna-samouprava-i-decentralizacija.pdf> [Pristupljeno: 15. srpnja 2019.]
 11. GLAS ISTRE (2017.) U Pazinu predstavljen projekt INkluzivne škole 5+ [Online]. Dostupno na: <https://glasistrenovine.hr/arhiva-portala/pregled-vijesti/u-pazinu-predstavljen-projekt-inkluzivne-skole-5-553686> [Pristupljeno: 12. travnja 2019.]
 12. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2012.) Statistički podaci [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/o-rovinju/statisticki-podaci/> [Pristupljeno: 10. travnja 2019.]
 13. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2015.) Strategija razvoja grada Rovinja – Rovigno za razdoblje 2015. – 2020. godine [Online]. Dostupno na: <http://rovinjhr.lin53.host25.com/wp-content/uploads/2016/11/STRATEGIJA-GRADA-ROVINJA-FINALNA-VERZIJA.pdf> [Pristupljeno: 11. travnja 2019.]
 14. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2017.) Upute za izradu proračuna grada Rovinja – Rovigno i financijskih planova za razdoblje 2018. – 2020. godine [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/wp-content/uploads/2017/08/Upute-za-izradu-Prora%C4%8Duna-Grada-Rovinja-Rovigno-i-financijskih-planova-za-razdoblje-2018.-2020.pdf> [Pristupljeno: 10. travnja 2019.]
 15. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2018a.) Konstituiran Savjet mladih Grada Rovinja-Rovigno [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj->

rovigno.hr/novosti/konstituiran-savjet-mladih-gradarova-rovinja-rovigno/

[Pristupljeno: 08. svibnja 2019.]

16. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2018b.) Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika u Rovinju [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/gospodarstvo/statisticke-informacije/gospodarstvo-2/> [Pristupljeno: 10. travnja 2019.]
17. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2018c.) Projekt dogradnje Doma za starije osobe Domenico Pergolis [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/projekti-u-mandatu/dom-za-starije-osobe-domenico-pergolis/> [Pristupljeno: 13. svibnja 2018.]
18. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2018d.) Projekt izgradnje novog gradskog bazena [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/projekti-u-mandatu/ljecilisni-gradski-bazen/> [Pristupljeno: 13. svibnja 2019.]
19. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2018e.) Projekt izgradnje područnog vrtića u Rovinjskom Selu [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/projekti-u-mandatu/izgradnja-podrucnog-vrtica-u-rovinjskom-selu/> [Pristupljeno: 13. svibnja 2019.]
20. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2018f.) Projekt izgradnje Sjeverne luke Valdibora – komunalne lučice San Pelagio [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/projekti-u-mandatu/sjeverna-luka-valdibora-komunalna-lucica-san-pelagio/> [Pristupljeno: 13. svibnja 2019.]
21. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2018g.) Započela ugradnja svjetlosnih LED markera u kolnik te obilježavanje pješačkih prijelaza crvenom bojom [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/novosti/zapocela-ugradnja-svjetlosnih-led-markera-u-kolnik-te-obiljezavanje-pjesackih-prijelaza-crvenom-bojom/> [Pristupljeno: 08. svibnja 2019.]
22. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2019a.) Gospodarenje otpadom – divlja odlagališta [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/prostorno-uredenje-gradnja-i-okolis/gospodarenje-otpadom/divlja-odlagalista/> [Pristupljeno: 13. travnja 2019.]
23. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2019b.) Gospodarenje otpadom – uređenje u Gradu Rovinju-Rovigno [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/prostorno-uredenje-gradnja-i-okolis/gospodarenje-otpadom/uredenje-u-gradu-rovinju-rovigno/> [Pristupljeno: 13. travnja 2019.]

24. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2019c.) Izložba o najvećim gradskim projektima [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/novosti/izlozba-o-najvecim-gradskim-projektima/> [Pristupljeno: 13. svibnja 2019.]
25. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2019d.) Javne potrebe u zdravstvu [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/zdravlje-socijalna-politika-i-sigurnost/zdravlje/> [Pristupljeno: 12. travnja 2019.]
26. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2019e.) Javne površine [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/komunalni-sustav/javne-povrsine/> [Pristupljeno: 13. travnja 2019.]
27. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2019f.) Javni poziv za dodjelu potpora rovinjskim poduzetnicima i obrtnicima [Online]. Dostupno na: <https://www.rovinj-rovigno.hr/novosti/program-poticanja-razvoja-poduzetnistva-za-2019-godinu/> [Pristupljeno: 13. rujna 2019.]
28. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2019g.) Kretanje nezaposlenosti u Gradu Rovinju-Rovigno u 2017. do XII/2018.g. [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/gospodarstvo/statisticke-informacije/nezaposlenost-i-zaposljavanje-na-podrucju-grada-rovinja/> [Pristupljeno: 10. travnja 2019.]
29. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2019h.) Obavijest o radovima na dionici od rotora Končeta do raskrižja Bolnica u Rovinju [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/novosti/obavijest-o-radovima-na-dionici-od-rotora-konceta-do-raskrizja-bolnica-u-rovinju/> [Pristupljeno: 08. svibnja 2019.]
30. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2019i.) Opće javne potrebe u predškolstvu [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/odgoj-i-obrazovanje/program-javnih-potreba-u-odgoju-i-obrazovanju/opce-javne-potrebe-u-predskolstvu/> [Pristupljeno: 12. travnja 2019.]
31. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2019j.) Opće javne potrebe u školstvu [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/odgoj-i-obrazovanje/program-javnih-potreba-u-odgoju-i-obrazovanju/opce-javne-potrebe-u-skolstvu/> [Pristupljeno: 12. travnja 2019.]
32. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2019k.) Priključak na sustav javne odvodnje [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/komunalni-sustav/prikljucak-na-sustav-javne-odvodnje/> [Pristupljeno: 13. travnja 2019.]
33. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2019l.) Priključak na sustav opskrbe pitkom vodom [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/komunalni->

- [sustav/prikljucak-na-sustav-opskrbe-pitkom-vodom/](#) [Pristupljeno: 13. travnja 2019.]
34. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2019m.) Program poticanja razvoja poduzetništva za 2019. godinu [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/gospodarstvo/poticaji-i-subvencije-poduzetnistvu/program-poticanja-razvoja-poduzetnistva-za-2018-godinu/> [Pristupljeno: 10. travnja 2019.]
35. GRAD ROVINJ-ROVIGNO (2019n.) Uređuju se parkirališta u ulici Angelini i u ulici Ruže Petrović [Online]. Dostupno na: <http://www.rovinj-rovigno.hr/novosti/ureduju-se-parkiralista-u-ulici-angelini-i-u-ulici-ruze-petrovica/> [Pristupljeno: 08. svibnja 2019.]
36. HEP ESCO D.O.O. (2008.) Javna rasvjeta grada Rovinja [Online]. Dostupno na: <http://www.hep.hr/esco/UserDocsImages/projekti/rovinj/Rovinj-PDF.pdf> [Pristupljeno: 13. travnja 2019.]
37. HRVATSKE CESTE D.O.O. (2019.) Plan građenja i održavanja državnih cesta [Online]. Dostupno na: https://hrvatske-ceste.hr/uploads/documents/attachment_file/file/537/Plan_gra%C4%91enja_i_odr%C5%BEavanja_dr%C5%BEavnih_cesta_2019.pdf [Pristupljeno: 11. rujna 2019.]
38. KOMUNALNI SERVIS (2019.) Parkovi i zelenilo [Online]. Dostupno na: <https://komunalniservis.hr/page/parkovi-i-zelenilo/o-parkovi-i-zelenilo> [Pristupljeno: 13. rujna 2019.]
39. LEKSIKOGRAFSKI ZAVOD MIROSLAV KRLEŽA (2008.) Rovinj [Online]. Dostupno na: <http://istra.lzmk.hr/clanak.aspx?id=2388> [Pristupljeno: 10. travnja 2019.]
40. LEKSIKOGRAFSKI ZAVOD MIROSLAV KRLEŽA (2013.) Proleksis enciklopedija. Urbanizam [Online]. Dostupno na: <http://proleksis.lzmk.hr/49678/> [Pristupljeno: 06. travnja 2019.]
41. MINISTARSTVO FINACIJA (2019.) Fiskalna decentralizacija [Online]. Dostupno na: <http://www.mfin.hr/hr/fiskalna-decentralizacija> [Pristupljeno: 01. srpnja 2019.]
42. MINISTARSTVO KULTURE (2016.) Projekt Ekomuzej „Batana“ upisan u UNESCO-ov Registar najboljih praksi očuvanja nematerijalne kulturne baštine

- svijeta [Online]. Dostupno na: <https://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=17100> [Pristupljeno: 13. rujna 2019.]
43. MINISTARSTVO REGIONALNOGA RAZVOJA I FONDOVA EUROPSKE UNIJE (2018.) Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na lokalnoj razini (razdoblje 2014.-2016.) [Online]. Dostupno na: https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages/O%20ministarstvu/Regionalni%20razvoj/indeks%20razvijenosti/Vrijednosti%20indeksa%20razvijenosti%20i%20pokazatelj%20za%20izracun%20indeksa%20razvijenosti_jedinice%20lokalne%20samouprave.pdf [Pristupljeno: 12. rujna 2019.]
44. MINISTARSTVO UPRAVE (2014a.) Jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave [Online]. Dostupno na: <https://uprava.gov.hr/koje-su-jedinice-lokalne-samouprave-i-jedinice-podrucne-regionalne-samouprave-11892/11892> [Pristupljeno: 08. travnja 2019.]
45. MINISTARSTVO UPRAVE (2014b.) Tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave [Online]. Dostupno na: <https://uprava.gov.hr/o-ministarstvu/ustrojstvo/5-uprava-za-politicki-sustav-i-organizaciju-uprave-1075/lokalna-i-podrucna-regionalna-samouprava/tijela-jedinica-lokalne-i-podrucne-regionalne-samouprave/844> [Pristupljeno: 08. travnja 2019.]
46. N1 INFO (2019.) Otvoren najluksuzniji hotel na Jadranu [Online]. Dostupno na: <http://hr.n1info.com/Biznis/a381563/Otvoren-najluksuzniji-hotel-na-Jadranu.html> [Pristupljeno: 04. svibnja 2019.]
47. ODVODNJA ROVINJ (2017.) Izgradnja i rekonstrukcija sustava javne odvodnje [Online]. Dostupno na: <http://www.odvodnjarovinj.hr/page/novosti-0/novosti/d/2017/8/!/izgradnja-i-rekonstrukcija-sustava-javne-odvodnje-aglomeracija-rovinj> [Pristupljeno: 04. svibnja 2019.]
48. SMARTROVINJ (2019.) Statistike [Online]. Dostupno na: <http://www.smartrovini.com/statistike/> [Pristupljeno: 12. svibnja 2019.]
49. TV ISTRA (2017.) Dovršena dionica ceste Rovinjsko Selo – Kurili [Online]. Dostupno na: <http://tvistra.hr/video-dovrsena-dionica-ceste-rovinjsko-selo-kurili/> [Pristupljeno: 04. svibnja 2019.]
50. VIZKULTURA (2014.) Plaža Mulini [Online]. Dostupno na: <https://vizkultura.hr/plaza-mulini/> [Pristupljeno: 04. svibnja 2019.]

OSTALI IZVORI

1. NARODNE NOVINE, Zakon o regionalnom razvoju, Zagreb: Narodne novine d.d., broj: 147/2014.
2. NARODNE NOVINE, Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, Zagreb: Narodne novine d.d., broj 123/2017.
3. POLICIJSKA POSTAJA ROVINJ-ROVIGNO (2019.), Statistički podaci o ukupnom broju izdanih radnih dozvola na području grada Rovinja 2014. – 2019. (09.08.2019.). Interna dokumentacija PP-a
4. TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ROVINJA (2019a.), Izvješće o ostvarenom ukupnom broju noćenja za razdoblje 2016. – 2018. godine. Interna dokumentacija TZ-a
5. TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ROVINJA (2019b.), Izvješće o ukupnom broju kategoriziranih objekata i ležajeva 2016. – 2019. (na dane 15.07.), Interna dokumentacija TZ-a
6. TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ROVINJA (2019c.), Izvješće o ukupnom broju vikendica u razdoblju 2016. – 2019. (na dane 15.07.), Interna dokumentacija TZ-a

POPIS TABLICA, SLIKA I GRAFIKONA

POPIS TABLICA

Tablica 1.	Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika u Rovinju (u kunama) 2017	18
Tablica 2.	Program poticanja razvoja poduzetništva za 2019. godinu	19
Tablica 3.	Izvoz i uvoz poduzetnika Rovinja u 2013. godini	19
Tablica 4.	Struktura poduzetnika sa sjedištem u gradu Rovinju sukladno djelatnostima od 2011. do 2013. godine	20
Tablica 5.	Javne potrebe u predškolskom obrazovanju	22
Tablica 6.	Javne potrebe u školstvu	23
Tablica 7.	Javne potrebe u zdravstvu	25
Tablica 8.	Kriminalitet i uspješnost policijskih postaja Istarske županije	26
Tablica 9.	Broj ostvarenih noćenja za razdoblje 2016. – 2018. godine u Rovinju	52
Tablica 10.	Dolasci turista za razdoblje 2016. – 2018. godine u Rovinju	52
Tablica 11.	Ukupan broj kategoriziranih objekata i ležajeva 2016. – 2019. (na dane 15.07.)	53
Tablica 12.	Ukupan broj vikendica u razdoblju 2016. – 2019. (na dane 15.07.)..	54
Tablica 13.	Struktura poduzetnika grada Rovinja po djelatnostima i prosječan broj zaposlenih	54
Tablica 14.	Ukupan broj izdanih radnih dozvola za područje grada Rovinja	55

POPIS SLIKA

Slika 1.	Sustav Smart Rovinj u brojkama.....	47
----------	-------------------------------------	----

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1.	Kretanje nezaposlenosti u Gradu Rovinju-Rovigno od I-XII 2017. i 2018.	17
Grafikon 2.	Kretanje zaposlenosti u Gradu Rovinju-Rovigno od I-XII 2017. i 2018.	17
Grafikon 3.	Prikaz broja i vrsta prijava putem projekta Smart Rovinj.....	45
Grafikon 4.	Prijave po službama u sklopu projekta Smart Rovinj.....	46

SAŽETAK

Urbani razvoj potrebno je promatrati kao skup djelovanja različitih odrednica koje mogu unaprijediti kvalitetu života u gradovima, što postavlja izazove u procesu upravljanja razvojem. Cilj rada je analizirati odabrane odrednice urbanog razvoja Rovinja, prikazati primjere dobre prakse implementacije projekata urbanog razvoja te detaljnije analizirati učinke ubrzanog rasta i razvoja turizma u Rovinju. U radu se stoga obrađuju temeljna obilježja urbanog razvoja, definiranje i mjerenje, značaj razvoja gradova, pri čemu se objašnjava važnost provođenja procesa decentralizacije, snažnijeg uključivanja jedinica lokalne samouprave u razvojne aktivnosti, a nakon toga se prikazuje važnost i obuhvat strategija upravljanja urbanim razvojem. Na primjeru Rovinja analiziraju se osnovna obilježja grada, razvijenost odabranih odrednica koje su bitne u poticanju rasta i razvoja, kao što su društvena i komunalna infrastruktura, prikazuje se strategija urbanog razvoja Rovinja, uključujući ciljeve i prioritete temeljem kojih se usmjeravaju razvojne aktivnosti, ali i komentira ostvareni učinak pojedinih strateških aktivnosti. Uspješno realizirani i planirani projekti urbanog razvoja Rovinja, različitih područja promatranja, prikazuju se u zasebnom poglavlju, s komentarom doprinosa razvoju. Tu se također ističu mogućnosti uključivanja stanovništva u razvoj grada, što potvrđuje nužnost uključivanja različitih dionika. U završnom dijelu rada detaljnije se analizira utjecaj turizma na razvoj Rovinja, pri čemu se objašnjava značaj turizma i prikazuju konkretni učinci, ali i kompariraju pozitivni i negativni aspekti razvoja turizma, s posebnim naglaskom na problematiku povećanja broja posjetitelja i prilagodbu razvoja urbanog područja. U radu je prikazana prilika za provođenje samostalnih razvojnih aktivnosti od strane gradova, dokazane su pozitivne razvojne aktivnosti na primjeru odabranog grada, ali je ujedno i potvrđeno da se Rovinj, kao mali grad, nalazi pred snažnim izazovima usklađivanja turističkog razvoja i ostalih razvojnih aspekata. Također je istaknuto da je u poticanju urbanog razvoja bitna suradnja različitih razina upravljanja i odgovarajuće strateško planiranje održivog razvoja.

Ključne riječi: urbani razvoj, strategija urbanog razvoja, turizam, Rovinj

SUMMARY

Urban development must be observed as the result of the effects of different determinants which can have an influence on the urban quality of life. This implies different challenges in managing urban development. The aim of this thesis is to conduct the analysis on the chosen determinants of the urban development of Rovinj, to present the examples of good practices about the implementation of different projects of urban development and to analyse in more detail the effects of strong growth and development of tourism. Main characteristics of urban development, defining and measuring, as well as the role of urban development are shown. The importance of the process of decentralisation, stronger including of the local units in development activities are explained, together with the aim and the characteristics of the strategies of urban development. On the example of Rovinj analysis is focused on the main characteristics, development of chosen determinants which are important in growth and development, such as social and communal infrastructure. Strategy of urban development of Rovinj is also presented, including its aims and priorities, as the basis for development activities. The impact of some of the strategic activities is commented. Successful and planned examples of urban development projects in Rovinj are shown, regarding different development areas, with its contribution to urban development. In this part of the paper, the opportunities to include local population in development activities are explained. This confirms the need to include different actors in urban planning. In the final part of the thesis, more detailed analysis is performed and presented about the impacts of tourism on the development of Rovinj, where the importance of tourism is described and concrete effects are presented with a comparison on positive and negative influences of tourism development. Special sections are given to problems which are the result of the increasing number of visitors and adjustment of the development of the urban area. In this thesis the opportunities for cities to perform independent development activities is confirmed, positive development activities on the example of chosen city are presented, but also it is concluded that Rovinj is faced with challenges of combining tourism needs and other development aspects. It is highlighted that in managing urban development, cooperation between different levels of government is

necessary, as well as adequate strategic planning of the sustainable urban development.

Keywords: urban development, urban development strategy, tourism, Rovinj